

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 15.

NOVO MESTO, 11. APRILA 1952

CETRTLETNA NAROCNINA 100 DIN

IZHAJA VSAK PETEK

Od tedna do tedna

Teden dni že konferirajo v Londonu zaradi Trsta zastopniki Amerike, Anglije in Italije. Ves čas zatrujejo skopa uradna poročila, da udeleženci konference nimajo namena sprejeti kakih končnovljajnih sklepov glede na tržaško vprašanje, toda še niti sledu ni, da bi razgovore zaključili. Italijani so se seveda pokazali v svoji pravici luči in predložili kopico zahtev. Časopisje jih v domovini še bolj podžiga, češ da se Italija ne more zadovoljiti s takimi »malenkostmi« kot je sodelovanje v tržaški upravi, da morata cona A in B v celoti pripasti pod Italijo, da pa ne bodo pozabili še ostalih »svojih« pokrajin, s čemer merijo na Istro, Dalmacijo in na ves Jadran. Italijanski tisk celo zameri, da so zahodne sile obljubile jugoslovanski vladi, da jo bodo sproti obveščale o poteku konference.

Zastavo nosita seveda fašistični in kominformovski tisk. Redno je spet začel izhajati list »Popolo d'Italia«, ki je bil svojčas osrednje Mussolinijevo glasilo. Lahko si predstavljamo, kakšen ton ubira ta izrodek fašistične nadutosti, ki čuti, da se spet more slobodno šopiriti po Italiji. Objavlja slike naših dalmatinskih mest, istrskih pokrajin in jadranskih otokov, ki da se morajo vrniti k »materji Italiji«, poziva na fašistične pohode in pokolje, ščeva in se repenči, da je dovolj čakanja. Kominformovci spet po svoje brusijo peresa. Norčujejo se, da je italijanska vlada premislila in zahtevala po »italijanski lastnini«, celo da prodaja koristi Italije jugoslovanskim »imperialističnim agentom«. Oni dan je poslanec KPI v parlamentu očital De Gasperiju, da premo stori za rešitev tržaškega vprašanja, da mora biti tržič odločen pri tržanju »italijanskih pravic«.

Pri nas se ljudje dobro zavedajo, da vsi ti glasovi in vsa ta zoprna početja, ki so se v Italiji zadnje čase tako razbohotila, niso plod italijanskih množic. Italijansko delovno ljudstvo ima dovolj lastnih skrbi in težav v borbi za vsakdanji kruh, da bi nasedalo prenapetim in zločinskim krogom, ki jim je fašizem zastupil srca, kominformovščina pa zmedla glave. To ljudstvo bi rado red in mir v lastni državi, ostrebi bi se hotelo morečih skrbi za usakdanji kruh in za živeti po tolikih letih fašistične tiranije in povojne neuravnovesnosti boljše življenje.

Toda taka hotenja in želje italijanskega ljudstva hočejo vladajoči krogi zatreti. Za zločince so proglašali najodkritosrčnejše in najbolj predane sinove Italije in v Luccii prejšnjo nedeljo obsodili 41 garibaldincev. Ti italijanski partizani, ki so bili najdoslednejši antifašistični borci in v zgradbi italijanske množice, morajo gniti v zaporih, da ne bi »okuzili« državljanov prav zdaj, ko je revolucionarna bes prenela v fašistično divjanje.

Razumljivo je, da vsi dogodki okrog Trsta in Italije najbolj živo zadenejo nam v Jugoslaviji, da jih budno spremljamo in tudi krepko povemo in pokažemo, kaj ob njih mislimo. Še drugih političnih dogodkov in v svetu na pretek, toda za nas je trenutno to najpomembnejše. Ne bomo se pomirili, dokler ne bo zavladalo v teh vprašanih pravičino in danemu položaju ustrezno stanje.

Vendar se danes — vsaj na kratko in površno dotaknimo še nekaterih dogodkov, ki smo jih že nekaj časa sem v naših tedenskih pregledih prezrili. — Med drugim je v tem času že kazalo, da bo anglo-egiptovski spor nekako spravljen s sveta. Pa prav zadnji dogodki so spet položaj zavostili in tudi vlada Hkali paše najbrž ne bo kos — kakor že nekaj vlad pred njim — ugoditi zahtevam egiptovskega ljudstva in britanskega željan v Tuniziji je prav tako vroče. Že nekaj časa so brez vlade, ker so prejšnjo francoske oblasti odstavile in nekateri ministri zaprle. Novega ministrskega predsednika so sicer že imenovali, za zdaj pa je še brez sodelaveca in vsi čakajo, kaj bo dejal Varnostni svet, ki je končno le sprejel tunizijsko vprašanje na dnevni red. Na Korejo kot da smo že pozabili in ne le mi, tudi tisti, ki so tam pečajo s kovanimi miru. Tu in tam se za nekaj minut sestanejo in spet razidejo. Evropsko ozračje nima kakih bistvenih novic. Sedanja francoska vlada ima menda več sreče kot že nekdanji dosežani. Prebrodila je težavno pot do sprejetja proračuna v parlamentu in sedaj se bo ubadala, kako bo proračun uresničila. Nemčijo so nelesite in izmenjavi notk med Vzhodom in Zahodom nekako ugotovile, o avstrijski mirovni pogodbi se tudi kaj posebnega ne vno. Informbirovske države pa nadaljujejo s svojim starim življenjem: tu in tam koga spravijo na hladno ali ga pošljejo na »zdravljenje« v Moskovo, od koder so zadnje čase sproskili v svet spet nekaj besed o sodelovanju med narodi, a to nikogar preveč ne varlje, ker se nihče več ne zanese na take garljive in sladke sapice.

Vremenska napoved

Okoli 11. in 16. je pričakovati padavine — v višjih legah sneg. Drugače bo prevladovalo suho vreme.

Od Triglava do Vardarja:

MI SVOJEGA NE DAMO!

Ni mesta in ne vasi na Dolenjskem in v Beli krajini, kjer ne bi prebivalci v teh dneh jasno izražali svojega srda proti ponovnemu oživiljanju italijanskega fašizma, proti hinavskemu zavijanju oči Vatikanu, ki blagoslovlja s križem vsak pohod črnosrajčnikov in njihovih podrepanikov — italijanske kominformovcev. Prebivalstvo Dolenjske soglasno obsoja početje italijanske vlade, ki bi spet rada — kakor že toliko v svoji neslavni zgodovini — mešetarila s krvjo tujih ljudstev. Vse to, kar se dogaja v Trstu in v raznih italijanskih mestih, govori dovolj jasno, da se italijanski fašisti s svojimi osvajaletimi zahtevami tudi v komaj pretekli vojni spet niso ničesar naučili. Vedno jim še diši naša sveta zemlja: svoje fašistične umazane kremplje stegujejo po Trstu, Reki, Dalmaciji in Črni gorji. Spet bi rada rimska volkulja došla svoja bevskačja ščeneta s tujim mlekom — in kakor jih je že tolikokrat dobila v zgodovini po svojem predloženem požrešnem gobcu, tako se ji prav to obeta tudi danes. Zato začuden javka predsednik italijanske vlade De Gasperi v italijanskem parlamentu, »... da zadaja največjo težavo italijanski diplomaciji odpor svetovnega javnega mnenja ter da je vlada pred veliko težavo, kako vzbuditi zanimanje svetovne javnosti za italijanske zahteve...«

Italijanske zahteve! — Dolenjska jih predobro pozna: tisoči poganih in okradenih slovenskih domov, stotine in stotine ustručenih nedolžnih ljudi, ki so imeli nad seboj samo eno krivdo — da so bili Slovenci, mučenje tisočih v zaporih, uničevanje v taboriščih lakote in pogina na Rabu, v Gonarsu, Reniciju, Padovi in številnih ostalih mučnicah »kulture in katoliške Italije« — da omenimo samo imena Alberobello, Perugia-Ellera, Ustica, Isola Elba, Tremiti, Perugia-Pietrafitta itd., ob katerih se zgrozi vsakdo, ki ve, kaj pomeni internacija in konfinacija v Italiji. Razbojniška plenjenja v naših krajih, pošiljanje žena in deklet, ubijanje nedolžnih otrok in stareev, načrt z izselitvijo vseh Slovencev, uničevanje našega jezika in kulture. Kri, solze, gorje, požigi, smrt — to so italijanske zahteve, ki jih spet izsiljuje ta jezuljasta italijanska diplomacija in njena vlada, podprta od Vatikanu, Moskve in zapadnih kapitalistov!

In ko v teh dnevih po naših krajih sto in stoisotič vzklikajo proti novemu fašizmu, proti imperialistični politiki italijanskih vladajočih vrhov, proti Vatikanu in kapitalističnim hijenan, hkrati pa pozdravljajo italijanske partizane in ljudstvo, ki je pripravljeno žrtvati z nami v miru in sožitju, se protestom milijonov naših ljudi pridružuje tudi partizanska Dolenjska:

SMRT FAŠIZMU — SVOBODO TRSTU!

RIBNICA

»TU DI ŽIVLENJE BOMO ŽRTVOVALI, ČE BO TREBA!«

Na pobudo trškega odbora Zveze borcev in ostalih organizacij je bilo pretekli teden tudi v Ribnici protestno zborovanje, katerega se je udeležila ogromna večina Ribničanov. Še nikoli ni bilo zbranih v letih po osvoboditvi toliko ljudi kot ob teh demonstracijah, v katerih so tudi prebivalci Ribnice odločno povedali svetu, da obsojajo odločno dvigajo se fašistično pošast. — Po zborovanju se je množica zvrstila v povorko in prepevala borbene partizanske pesmi. Številni medklci so obsojali italijanski klerofašizem, Vatikan in Informbiro. Z zborovanja so poslali tovarišu Edvardu Kardelju protestno resolucijo, v kateri med ostalim pravijo: »Nočemo in nikoli ne bomo dovolili, da bi kdorkoli kupčeval z našo zemljo. Načemo biti družbe za plačevanje tujih računov! Odklanjamo vsako vmešavanje Vatikana, Informbiroja in zapadne reakcije. Trdno stojimo za Vami in tovarišem Titom, pripravljeno žrtvovati vse, tudi življenje, če bo potrebno!« R. M.

ČRNOMELJ

TRST SO OSVOBODILI NAŠI BORCI!

V torek 2. aprila so prebivalci Črnomelja z delavci in uslužbenci tovarn, podjetij in ustanov napolnili ulice svojega mesta ter priridili veliko protestno zborovanje, na katerem so italijanski fašistov. Navzile slabemu vremenu se je na trgu zbralo ogromno število ljudi, ki so nato v povorki in ob neprestanem vzklikanju našemu vodstvu in Komunistični partiji krenili v Dom ljudske prosvete. Na zborovanju so z velikanskim navdušenjem sprejeli protestne resolucije, ki so jih poslali tovarišu Titu, Edvardu Kardelju in vladi FLRJ. Z zborovanjem, kakršnega v Črnomelju že dolgo ni bilo, so naši ljudje potrdili, da Bela krajina ni pozabljena gorja, ki ji ga je med vojno povzročil italijanski fašizem. »Nikdar ne bomo dopustili, da bi se kdorkoli polastil Trsta, v katerem živijo naši bratje in ki so ga osvobodili naši borci!« so zapisali v resoluciji Črnomeljci in znova povedali svetu, da se bomo za naše brate v Trstu borili kakor smo se vso vojno proti fašistom in nacistom.

TEDEN ČISTOČE V NOVEM MESTU

Pod okriljem organizacije OF bo Mestni ljudski odbor v Novem mestu v času od 21. do 28. aprila 1952 priredil »Teden čistoče«. S številnimi prostovoljnimi javnimi deli bodo prostovoljci poleg delavcev podjetja »Parke« v tem tednu poskrbeli za lep in snažen izgled mesta. Vso nepotrebno odpadilo na ulicah in cestah bo treba odstraniti, prav posebej pa bo treba urediti trge in ostale javne prostore. Odlok MLO o kulturnem izgledu in vzdrževanju snage v mestu se zadnje tedne uresničuje strogo — kar vsi zavedni meščani samo

MLADINA V ŠT. JANZU JE IZVOLILA OBCINSKI KOMITE LMS

V preteklem tednu je delavna mladina Št. Janza izvolila nov občinski komite LMS. Na konferenci se je zbralo nad 70 mladincev in mladink, ki so v živahnem razpravljanju ugotovili, da so svoje delo v zadnjem letu močno izpopolnili in vzbudili zanimanje za organizacijo pri velikem številu mladine. Zda pripravljajo za kulturno prireditelstvo imajo pevski zbor, na okrajnem festivalu pa bodo nastopili z lutkami, za katere je med njimi zelo veljavo nasušenja. Bodo povezave imajo z mladino sosednjega Dobrostanja, ki so gostovali v Št. Janzu z Jurčevim »Domnom«.

TAKO SE JE ZGODILO S TISOČI NEDOLŽNIH SLOVENSkih LJUDI SAMO ZATO, KER SO BILI SLOVENCi. VSI TI ŠTEVILNI GROBOVI DANES KLICEJO: NE POZABITE, KAJ JE FAŠIZEM!

„Pionir“ pred volitvami delavskega sveta

Na zadnjem zasedanju delavskega sveta SGP PIONIR v Novem mestu je bil sprejet zaključni račun za leto 1951. O PIONIRJU smo na Dolenjskem veliko čuli in brali — reči je treba, da dobera neprimerno več kakor slabega! Tudi leto 1951 je bilo za to največje podjetje v dolenjskih krajih uspešno. Gradbeniki so navzile večkratnim izpremembam in planih in kljub težavam raznih vrst izpolnili obvezni plan s 128% poleg tega pa so zgradili po neobveznem planu še druge objekte. Do kraja leta so predali v uporabo 63 dokončnih objektov, 14 nepopolnoma dovršenih zgradb, v delu pa so imeli 42 objektov. O tekmovalnem poletu PIONIRJA smo lani predvsem ob 19. občinski ustanovitvi OF slišali marsikaj vspodbudnega. Vrsta zastav, diplom in drugih priznanj govori dovolj prepričljivo o tem, da tekmovalce pri PIONIRJU nikdar ni bila le prazna beseda. Samo lani je delovni kolektiv poleg rednega dela opravil pri raznih prostovoljnih delih — da omenimo samo dela na cesti v Novem mestu in Kočevju — pomoč kmetičkim delovnim zadrugam, urejanju delavskih naselij itd. — 32.584 prostovoljnih ur. Podarili je 400.000 dinarjev za kulturni dom tržaških Slovencev, 100.000 dinarjev za spomenik padlim borcem v Novem mestu, od lanskega dobička pa je podjetje prispevalo tudi 20.000 dinov za kulturno-prosvetno društvo v Bršljanu in

70.000 din za pomoč prizadetim po snegu na Tolminskem.

Člani delavskega sveta, delavci in nameštenci Pionirja iz Novega mesta, krškega okraja in iz kočevskih gradbišč so budno spremljali razlago o zaključnem računu, ki lo je podajal predsednik upravnega odbora. Številke in podatki so se vrstili. Precej je bilo povedanega o gradbeni operativi, o delu stranskih obratov, o organizaciji proizvodnje, o rentabilnosti podjetja kot celote itd. Pri razpravljanju so člani delavskega sveta ugotovili, da je bila lani delovna disciplina precej boljša kot v prejšnjih letih, še vedno pa niso dovolj izrabljeni stroji in mehanizacija na gradbiščih. Protežni del dobička bo uporabljen za nabavo nove strojne opreme, tako da bo zmogljivost podjetja letos še povečana.

Več kot mesec dni se člani kolektiva že pripravljajo na volitve novega delavskega sveta, ki bodo 19. aprila. Tokrat bodo volili 40 članov; za nove gospodarje podjetja pa bodo predvideli najboljšje delavce, nameštence in tehnično osebje z anketno, ki bo pokazala, kdo uživa v kolektivu največ spoštovanja kot predan in sposoben lastnik podjetja. Ko se na odprtem partijskem sestanku predlagajo anketno, so jo vsi navdušeno toplo pozdravili. Sindikalna podružnica PIONIRJA, ki je svedela to novost, upravičeno računa z visoko zaresnostjo svojih članov. Tudi letos bo PIONIR častno izpolnjeval svoje obvezne naloge do skrajnosti. Velika gradbišča v krškem okraju, kjer predstavlja ključni objekt tovarna rotacijskega papirja, pa številni objekti v novomeškem in kočevskem okraju ter v okolici Grosuplje bodo zahtevali od novega delavskega sveta in celotnega kolektiva skrajne napore in najboljšje gospodarjenje. Že zdaj na objektivajo Pionirjevi, da bodo tudi letos s poslovanjem socialističnim tekmovalcem kos tem in vsem novim nalogam.

Ustanovljeno je Združenje rezervnih oficirjev v Kočevju

V nedeljo 23. marca je bil v Seškovem domu ustanovni občni zbor Združenja rezervnih oficirjev za mesto Kočevje. Poleg rezervnih oficirjev so obnemenu zboru prisostvovali tudi zastopniki JLA in občani. Ob priložnosti je rudniška godba zaigrala himno, nato pa je v imenu iniciativnega odbora pričel z obnim zborom tov. Pavle Marinšek. Po izvolitvi raznih komisij je tov. Nače Karničnik podal obširen in izraben pregled o pomenu Združenja in o liku rezervnega oficirja pri izgradnji socializma. Sprejel je bil tudi načrt Zdrženja za poslovno leto 1952. Izvedli bodo obvezne članske stanke s strokovnimi predavanji ter proučevanje vojaških pravil in uredb. Izvoljen je bil 9-članski odbor in delegati za okrajni odbor Združenja. Na zaključku je bila z odobrenjem sprejeta resolucija, ki kateri rezervni oficirji Kočevja za gotavljajo Zvezi borcev Slovenije, da bodo člani in krepili vse pridobitve in izkušnje iz NOB, da se bodo stalno usposabljali v vojaških vedah ter pazili, da bo ostal lik rezervnega oficirja vedno primer vsem ostalim pri delu, varčevanju, v zasebnem življenju in v ljubezni do domovine. —ko

Partizanska Dolenjska obsoja fašistično gonjo

Nikoli več se ne bo povrnilo leto 1918!

Člani sindikalne podružnice Okrajnega izvršilnega ljudskega odbora v Novem mestu so s svojega zadnjega sestanka poslali tovarišu Edvardu Kardelju, podpredsedniku zvezne zlade v Beogradu naslednje pismo:

»Člani sindikalne podružnice OILO v Novem mestu budno spremljamo vse dogodke, ki se v zadnjem času dogajajo v STO in v Italiji. Zbrani na sestanku z ogorčenjem zavračamo vse klevete, ki jih neofašisti naslavljajo na našo ljudsko oblast. V svojem pohlepu po naši zemlji nadaljujejo sedanji voditelji italijanskih malomeščanskih strank v bratskem obsevu s kominformovci tradicije stranke črnih kofin, prikazujoč sebi in svetu, da so naša Primorska, Istra in Dalmacija »njihova nerazdružljiva lastnina«. Toda istrsko in primorsko ljudstvo je v 25-letni sužnosti do dobra spoznalo takozvano »rimsko pravičnost«. Nikdar ne bo to ljudstvo in nikdar ne bomo mi v svobodni domovini dovolili, da se vrne leto 1918, ko se dele naše osvobodene domovine odrgali od naše zemlje in si jih privoščilo Vatikani.

Prosimo Vas, tovariš podpredsednik, da zastavite vse sile, da prenehajo iz-

bruhi podivjane fašistične drhali in da se tržaško vprašanje reši na miren, toda pravičen način. Vedite, da stoji za Vami vse jugoslovansko ljudstvo, ki Vas bo v teh naporih vsestransko podprlo.

Smrt fašizmu!

Sindikalna podružnica pri OILO
Novo mesto

TREBNJE

NOBESNE REŠITVE BREZ NAŠE UDELEŽBE!

Preteklo sredo so bile tudi v Trebnjem obsežne demonstracije proti italijanskim fašistom in njihovim prislednikom — kominformistom. Kmalu po deveti uri je bila zbrana pred poslopjem OLO tisočglava množica demonstrantov, ki so vzklikali našemu državnemu in partijskemu vodstvu ter protestirali proti fašističnemu nasilju, ki znova dviga svojo pasjo glavo in odpira požrešni gobec proti našim svetim mejam.

Množica demonstrantov je navdušeno pozdravila okrajnega sekretarja KPS tov. Lovra Grdena, ki je govoril o našem odločnem stališču, da nihče in nikoli več ne bo kupčeval z našo krvjo. »Ne dopustimo nobene rešitve okrog Trsta brez naše udeležbe,« je med drugim poudaril govornik, množica demonstrantov pa je z dolgotrajnim vzklikanjem pritrjevala njegovim besedam. Z zborovanja sta bili poslani protestni resoluciji Edvardu Kardelju in tovarišu Aleksandru Rankoviču.

KRMELJ

FAŠISTI NAJ NE POZABIJO, DA ŽIVIMO V JUGOSLAVIJI TITOVU PARTIZANU!

Odločen odgovor fašističnim izzivničem so dali v četrtek 3. aprila tudi rudarji v Krmelju. Priredili so veliko protestno zborovanje, na katerem so ostro obsodili mešetarjenje s Trstom. Mnogo žrtve je padlo za to, kar danes imamo in kar smo sami ustvarili! Naša neomajna volja je: branili bomo vsako ped drzne zapeljivosti, ki se nas ne sme napasti, pa vsaj pride z vzhoda ali zapada. Bili smo zvesti zavezniki v veliki vojni narodov proti fašizmu, zvesti borci za mir pa smo tudi danes. Tujega nočemo, svojega ne damo! — To so povedali med drugim krmeljski rudarji v pismih, ki so jih poslali tovarišu Titu, tov. Kardelju in ameriški vladi v Washington.

PROTEST

KATOLIŠKE DUHOVŠČINE ISTRSKEGA OKROZJA

V Koprso so zborovali predstavniki katoliške duhovščine, slovenske, hrvatske in italijanske narodnosti, ki so poslali po svoji konferenci okrožnemu ljudskemu odboru Istre svoj spomenico, s katero obsojajo fašistično gonjo in tudi vse trditve o zatiranju in zapostavljanju katoliške veroizpovedi. Sposmenico je podpisalo devet predstavnikov katoliške duhovščine vseh treh narodnosti in istrskem okrožju, kot prvi pa jo je podpisal škofovski namestnik v Koprso don Bruni.

BELA KRAJINA PROTESTIRA PROTI NASILJU

Pohlepne želje Italijanov po naši zemlji so vzbudile spontano ogorčenje po vsej Beli krajini, od koder se vedno prihajajo na naše državno vodstvo resolucije, ki trdno zahtevajo, da umaknejo pohlepne svoje roke od naše zemlje in Trsta, kateremu naj se odloči pravica, ki mu gre. Po vseh večjih krajih so bila protestna zborovanja, ki so se jih udeležile stotine in tisoči ljudi.

Tako so v sredo zvečer kljub raznočimnetim potom in močnemu snežnemu metežu Metličani ter oficirji v nočnem tukašnjega garnizona napolnili obširni trg pred mestno hišo, Sodnik tov. Z. Zobec je v navdušujočem govoru v imenu zaveznikov zavrnil nepravilne zahteve Italijanskega klerofašizma in informbirojevcev, nakar so bile poslane protestne resolucije tovarišema Titu in Kardelju.

KOČEVJE

MI NISMO NIKOLI NAPRODAJ!

V sredo in četrtek 2. in 3. aprila zvečer je okrog 3000 prebivalcev Kočevja demonstiralno po ulicah mesta proti gonji italijanskih kredentistov in šovinistov. Navzile temu, da je precej snežilo, so ljudske množice napolnile glavni trg ter nato v povorki demonstrirale po mestu ter vzklikale našemu vodstvu. »Dol s fašizmom — svobodo Trstu! Smrt fašistom!« S takimi in podobnimi parolami in klici so odgovorjali prebivalci Kočevja na revne posvke fašističnih strahopetcev, ki so prvi na Kočevskem v letih NOB na svoj koži nestetokrat morali občutiti, da Slovenci in Jugoslovani nikoli nismo bili in ne bomo naprodaj!

Pisma Dolenjskemu listu

Javni odgovor potuhnjenemu figarju

Tovariš urednik, mislim, da se mi ni potrebno na dolgo in široko predstavljati bralcem »Dolenjskega lista«, ker pričujem v našem priljubljenem tedniku, glasilu OF za okraje Novo mesto, Trebnje, Kočevje in Novo mesto svoje prispevke že od vsega početka, od kar list izhaja. Svojih prispevkov tudi ne kamufiram, ker jih podpisujem s polnim imenom ali s parafo »C«, ki je zlasti bralcem iz Bele krajine dobro poznana. V svojem več ko dvajsetletnem književnem in publicističnem udejstvovanju pa sem za slovensko ljudstvo napisal že marsikakšno delo, ki se ga danes ne sramujem, saj me je pri vsem tem delu vodila le želja, služiti ljudstvu, čigar sin sem; vse delo, ki sem ga opravil in ga mislim še nadaljevati, pa preveča ljubezen do slovenskega ljudstva.

Odkar pa je »Dolenjski list« priobčil moj članek »Vrnili se je iz raja«, ki je vseboval resnično izpoved človeka, katerega sem v članku navajal s polnim imenom, je v okolju Podzemlja toliko burje, da se po pravici čudim, kako da me še ni odpihnil vihar, ki divja v srcih tistih, ki se jeze nad mojim odkritjem oz. nad izpovedjo skesanega emigranta tov. Malešiča, ki je izjavil, da se za svojo zablodo lahko zahvali samo tistim hujskačem, ki so ga »prepričevali«, da bo v »raju« živel lepše kakor v domovini.

Da to odkritje marsikoga boli in da se po pravici jezi nad neuspehom svoje razdiralne politike, ki je zvođenela pri primeru »skesanega emigranta« Janeza Malešiča, posestnikovega sina iz Boršta, mi dokazuje tudi nepodpisana dopisnica, ki sem jo prejel tri dni po objavi članka v »Dolenjskem listu«. Takole mi piše potuhnjeni figar, ki se ne upa podpisati:

»Dragi Prijatelj! Prosim te napiši tudi članek o Zadrugi v Črnomlju, ker ima en milijon 600 tisoč izgube. In kedaj se bo plačalo tisto živino, ki so jo partizani vojsken čas požrli. Ker so rekli 3 mesece po osvoboditvi, koliko časa je že plačano še ni. Koliko se zapravi denarja brez potrebe. Koliko razni udarniki lenuhi dobijo in razne zadruge podporo, za kmeta se pa ne briga.«

Potuhnjenemu figarju odgovarjam javno naslednje:

Zgrešil si, figar, ker me imenuješ prijatelja! Ljudem tvoje baže nisem bil in nočem biti prijatelj! Vem, da te boli, ker je Malešič skoraj s prstom

pokazal na »dobrotnika«, ki mu je nasel ter lahkoveren, kakršen je bil, kupil vse, o čemer mu je lagal, za suho zlato. Če je v Črnomlju pri zadrugi (kateri, ne poveš jasno!) zares 1.600.000 izgube, je to zadeva, ki ne briga niti mene niti tebe, ampak bo tisti, ki je povzročil izgubo, odgovarjal zadrugin članom, nadzornemu odboru in verjetno tudi sodišču. Dvomim, da si ti pri tej »zadrugi« izgubil en sam dinar, ker vem, da nisi član te zadruge, četudi si nepodpisano dopisnico oddal v Črnomlju, a iz Črnomlja nisi doma. Podmuklo si utajil svoje ime, podmuklo si oddal dopisnico v daljnem Črnomlju, ko bi jo lahko tudi v Gradcu, kjer je tvoja in moja matična pošta. S tem si hotel zabrisati za seboj sled. Če se ti je to poročilo, bo pokazala prihodnost.

Kričiš, kdo bo »plačal živino, ki so jo partizani požrli v vojnem času?« Vpijate, ki v vseh povojnih letih to vpijete v Podzemlju in okollihu, dobro poznamo vsi zavedni člani OF. Če so ti partizani zares »požrli« kravo, bodi zadovoljen, da si jo tako poceni izvozil v vojnem času, ki je okupator ne samo tisoč naših kmetovalcem, ampak deset in desettisočim požel prav vso živino, jim požgal domove, pobijal otroke, posiljeval žene in dekleta, može in fanete pa golih rok nagnal v gozdove, kjer so se borili in nam priborili svobodo! Ta tvoj »davek« za svobodo naše domovine, naše pesmi in našega jezika je bil malenkosten v primeri z žrtvami, ki so jih tisoči in tisoči zavednih Belokranjcev utrpeli, a vedo, da bi njih in njihovih domov v Beli krajini ne bilo več, če bi hrabri partizani ne kravali v njihovi roki njihovih domov. Kar pojdi v kočevski okraj in ogled si, kakšne rane je tamonjšim vsem prizadel prekleti okupator! Tamkaj, kjer so bile včasih lepe vasi, so danes razvaline. Ogled si Kordun in Suho krajino, da ne omenjam drugih oddaljenih pokrajin, pa boš pozabil na tisto živinco, ki si ga dal partizanom, da danes še živis na svojem domu. In da nisi že zdavnaj zagrizel v črno zemljo, se zahvali tistim, ki so z orožjem v roki očevali tvoj dom, da ni pogorel, zažgal od zločinskih okupatorjev.

Jokaš, da se zapravi mnogo denarja brez potrebe? Mislim, da lahko sebi očitaš ta greh, ker brez potrebe zapraviš denar za dopisnice, ki jih nepodpisane pošiljaš okrog.

O »udarnikih lenutih« pišeš in se

jeziš, koliko dobijo. Zakaj se ne vključiš v njihovo delo? Postani se ti udarnik in dobil boš tudi ti! Mislim pa, da si sam tisti lenuh, ki ti udarniško delo smrdi! V socializmu pa velja načelo: »Kdor skupnosti nič ne daje, tudi od nje ne sme ničesar pričakovati!« Odrpta ti je pot med udarnike! Opekarna v Gradcu, »Belsad«, premogokop na Kanižarici, tovarna učil v Črnomlju itd. itd., vse polno je tudi v Beli krajini možnosti, da se uveljaviš in postaneš udarnik! Če boš res hotel postati udarnik, boš spoznal, da lenuhi te časti ne dosežejo, ampak da je ta čast prihranjena samo ljudem žuljevih rok in čistih src: ljudem jasnega čela in pogleda, nikakor pa ne potuhnjenim figarjem, kakor si ti.

Zal ti je, da razne zadruge dobe podporo? Kar vključi se v zadrugo! Če je pa v tvoji vasi še ni, je ustanovi! Deležni boš tistih dobrot kakor vsi delovni zadrugniki. Saj se razumeva, ne? Na kmetijske zadruge si mislil, kajne? Tudi v teh zadrugah lenuhov ne trpe, ampak si zadrugniki z žulji grade srečnejšo bodočnost.

Toda nihče te v zadrugo ne sili, jaz tudi ne! Tvoja glava — tvoj svet! Če veš, da je tamkaj bolje, zakaj oklevaš? Zakaj si ne prebereš?

Če želiš, da ti povem še kaj več, me obišči na mojem domu. Na uho ti bom povedal, kdo ti je narekaval umazane besede na dopisnico, ki se je ne upa podpisati. Upam, da se ne boš od strahu — prekržal, saj pri meni ne diši po kadalu...

Podzemelj, 4. aprila.

Lojze Zupanc

dopisnik »Dolenjskega lista«, Podzemlje

Vsak naj bi tako naredil, pa bi bilo kmalu drugače

Uredništvu »Dolenjskega lista«.

V sredo 2. aprila sem opazoval voznička Ferliča, ki je v enovpreznem vozom peljal deske čez Glavni trg, Vrhovčevce ulico in Ljubljansko cesto proti Lokli. Ze ko je zavil v Vrhovčevce ulico, je obrnil bič ter udaril večkrat konja po vampu z debelim koncem blica, čeprav brez vsakega vzroka! V Vrhovčevci ulici je konja ponovno večkrat kruto udaril z debeljšim koncem bičevnika pod trebuh. Mlajši človek je stopil k njemu in mu zabrusil v obraz, da je surovež in da naj preneha s pretepanjem živali. Ferlič se je repenčil, da je to »njegova stvar«, pred postajo Mestne Ljudske milice pa je dotični tovariš voznika prijavil prometnemu miličniku, ki si je zapisal podatke o nesramnem vozniku.

Tako naj bi storil vsakdo, pa bi bilo nekulturnega vedenja nekaterih voznikov v Novem mestu in na deželi kmalu konec! Pisali ste že o mučenju živali v Vašem listu, toda mislim, da bo treba še — dokler ne bomo zatrli samovoljne nekulturnih ljudi! Pa še o pretepanju otrok, naj bi kdo kaj napisal v Novem mestu!

Novo mesto, 3. aprila 1952.

J. K.

S tremi izguba, z enim dobiček in napredek

V kmetijskih zadrugi na Črešnjevcu v Beli krajini lahko dobimo zadnje čase vse, kar človek potrebuje ali želi: od najmanjših predmetov, da omenim samo žabice za ženske nogavice, britvice, igračke, tekstilno blago vseh vrst, pa do prehranbenega blaga itd. Ni nam treba naštevati. Od dobrih potrežbi odhajajo kupci zadovoljni iz zadrugne trgovine. Pred leti so postajale v isti zadrugi od praznih policah tri tovarišice. Seveda je imela zadruga izgubo. Danes pa vodi trgovino zadruge en sam človek, ki krpa izgubo prejšnjih let in dela, dela noč in dan. Uspeh je zato več kot le viden. Takih mož potrebujemo še mnogo v naših zadrugah! Ljudje spustejo delavne nameščenice in jim zaupajo, s tem pa raste tudi ugled zadruge.

Črešnjavec, 7. aprila 1952.

K. F.

Kratke vesti

Beograd. — Spomenica vlade FLRJ zaradi zapostavljanja Slovencev v angloameriški coni STO. Naša vlada je poslala zavezniški vojaški upravi angloameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja spomenico, v kateri navaja zapostavljanje Slovencev. Slovenski jezik v Trstu je še vedno na črni listi. Na sodišču ga ne smejo uporabljati. Slovence šole nimajo enakih pravic kakor italijanske. V predsedstvu angloameriške cone ni nobenega slovenskega predstavnika. Razen tega navaja spomenica tudi druga zapostavljanja kot n. pr., da so Italijani dobili povrnjeno škodo, Slovincem in njihovim gospodarskim ter kulturnim organizacijam pa ni nihče vrnil škode, ki so jim jo povzročili fašisti. V Trstu nasilno razlašča zemljišča, ki so last Slovencev. Vse te metode povzročajo, da se postopoma spreminja etnični sestav tržaškega ozemlja.

Ljubljana. — Zakonodajni odbor Ljudske skupščine razpravlja o osnutku zakona o upravnoteritorialni razdelitvi Slovenije ter o osnutku zakona o reorganizaciji ljudskih odborov. V petek, 11. aprila se bo začelo tretje redno zasedanje Ljudske skupščine LR Slovenije. Zakonodajni odbor je že nekaj dni prej razpravljal o razdelitvi Slovenije na okraje, mesta in občine ter o novih okrajih. Po osnutku novega zakona, ki ga je zakonodajni odbor že sprejel in ga bo predložil skupščini, bo v bodoče

v Sloveniji 19 okrajev (naknadno je bila še predlagana priključitev okraja Kamnik okraju Ljubljana-okolica), 378 občin ter 3 iz okrajev izločena mesta.

Beograd. — Delegacija francoske socialistične stranke na obisku v Jugoslaviji. Pretekli teden je odpotovala iz Jugoslavije skupina francoskih socialistov, ki so se dalje časa mudili v Jugoslaviji. Med svojim obiskom so si ogledali razne kraje naše države. Obiskali so tovarne, zadruge ter se ustavili tudi v Sloveniji. Ob odhodu iz Jugoslavije so poudarili, da so bili presenečeni nad številnimi gradnjami pri nas. Posebej so omenili razgovore z jugoslovanskimi voditelji ter poudarili, da jim je bil obisk dragocena pot do spoznavanja jugoslovanskega stališča.

Trst. — Neposredno sodelovanje Italije v upravi cone A je krivično za Jugoslavijo. Kakor v Jugoslaviji, tako se je tudi v Trstu dvignilo demokratično ljudstvo proti nameri Angloameričanov, da bi Italiji dovolili neposredno sodelovanje v upravi cone A. Prav tako tudi vse svetovno časopisje obširno komentira zadnje dogodke v zvezi s tržaškimi vprašanjem. New York Times, in z njim tudi mnogi časopisi v zahodnih državah, naglašajo, da bi se morale zahodne velesile resno potruditi, da bi bil dosežen direkten sporazum med Jugoslavijo in Italijo.

Kako sadimo sadno drevje

Ker navadno nimamo iz raznih tehničnih ovir sadnih sadik na razpolago že v jeseni, sadimo jabolka in hruške skoraj redno šele spomladi. Sajenje pa se mora spomladi izvršiti čimprej, to je še pred začetkom spomladanskih sušnih dni. Zadnji čas sajenja naj bo prva polovica meseca aprila, po možnosti pa naj bo spomladansko sajenje izvršeno že v mesecu marcu. Vsekakor pa je potrebno, da so jame za sajenje izkopane vsaj nekaj tednov prej, da je zemlja izpostavljena vremenskim vplivom. S tem postane zemlja bolj rahla in zračna. Najbolje je napraviti tisti, ki je izkopal jame že v jeseni.

Razmer jame mora imeti najmanj 1,5 m v premeru in 0,6 do 0,7 m v globino. V jami takega obsega bodo imele korenine dovolj prostora za nagel razvoj.

Pri izkopavanju ločimo rodno gornjo rodovitno plast zemlje od spodnje nerodovitne mrtvice na ta način, da izmetavamo eno na eno stran jame, drugo pa na drugo stran jame. To je važno za kasnejše sajenje, kjer dodajamo h koreninam samo rodovitno zemljo, mrtvice pa bomo pustili na vrhu, da jo čas in obdelovanje spremenita v rodovitno.

Ako je drevesce posajeno v manjši, ozki jami, bi se korenine razvijale v globino, v nezračno plast, pri široki jami pa se korenine razvijajo enakomerno v višji zračni plasti, kar ugodno vpliva na hitrejšo in boljše rast drevesa.

Ze pred sajenjem moramo drevescu postaviti oporni kol, na katerega bomo kasneje privezali drevesce, da ga ne zlomi veter. Kol naj bo približnega premera 6-7 cm in dolžine do izpod drevesne kronice.

Vsaj teden dni prej jame zasujemo, da se zemlja vsede. S tem si olajšamo pravilno višino sajenja. Pri pravilnem sajenju mora biti drevesce posajeno tako globoko, kakor globoko je bilo v drevesnici. Preplitavo ali pregloboko sajena drevesca se slabo razvijajo. Kako globoko je bilo drevesce prej, nam pove koreninski vrst.

Pri sajenju potrebujemo mešanec (kompost) in hlevski gnoj. Ako ni na razpolago komposta, ga lahko zamenja dobra vrtna ali gozdna zemlja.

Pred sajenjem obrežemo drevescu korenine nazaj za dve tretjini.

Ako mogoče korenina v sredini ni zdrava, jo porežemo nazaj do zdravega mesta. Gnile korenine odstranimo. Pranjene korenine gladko obrežemo. Rnkrajševanje korenin ima namen spod-

buditi rast mladih gostih, vlaknatih korenin.

Pred sajenjem namočimo korenine v brozgo, ki smo jo pripravili iz vode, kravjaka in ilovice.

Pri samem sajenju je važno, da pride drevesce v pravo globino, da pridejo korenine čvrsto v kompost ali vrtno zemljo in da damo drevesčku v zalogo dovolj starega gnoja, ki ga plitvo podkopljemo iznad korenin. Pod korenine podkopan gnoj bi prišel pregloboko ne koristil, ker bi prišel pregloboko in bi zogenel. Pri gnojenju moramo paziti, da gnoj ne pride neposredno na korenine, ker bi korenine osmrdili.

Za sajenje sta vedno potrebni dve osebi. Ena, ki drevesček vrži v pravi legi, in druga, ki sadi. Dvaži je, da so korenine v mešanico dobro ugnedene in ne visijo v zraku. V ta namen je potrebno med koreninami zemljo dobro nabijati, odnosno tlačiti. Po potrebi moramo drevo po sajenju tudi zaliti.

Kronico obrežemo na kratko šele po sajenju. Drevesčku damo na kol dve vezi, nato napravimo okoli drevesčka kolobar.

Samo na ta način posajena drevesca bodo dobro uspevala. Saditi pa moramo sorte, ki našemu okolju ustrezajo. Izbor naj vsebuje čim manj sort. V. K.

Ustanavljanje mestnih, krajevnih in zadrugin hranilnic

V sodelovanju z zveznimi gospodarskimi organi pripravila Narodna banka že dalj časa načrt predpisov o kreditiranju v gospodarstvu, o obrestih, o finančnem poslovanju gospodarskih podjetij in zadrugin organizacij ter o ustanavljanju mestnih, krajevnih in zadrugin hranilnic. Kakor je znano, bo poslovanje komunalnih bank v zvezi z reorganizacijo našega bančnega sistema prevzela Narodna banka. Ljudski odbor mesta Beograda je te dni že sprejel sklep, po katerem se unika beograjska komunalna banka. Poleg te banke v zvezi s plničnim prometom bo prevzela Narodna banka, ki bo v ta namen ustanovila posebno podružnico, madtem ko bo za posle v zvezi z zbiranjem hranilnih vlog ter delanjem malih kratkoročnih kreditov ustanovljena posebna mestna hranilnica. V narstvu je tudi, da se ustanova zadrugne hranilnice in sicer no sklepa skupščine zadrugin kmetijskih zadrug.

POJASNILO

V svoji knjigi »Belogardizem« sem na str. 342 zaradi nepopolnih podatkov zapisal: »Bivši aktivni pomorski podoficer Škerlj iz Novega mesta je po nalogu Debeljakovega štaba zbral in vodil nekdanje orožnike... Kot sem naknadno ugotovil, je to delal bivši sreški načelnik v Prištini Mirko Škerlj iz Novega mesta, zadeva pa se ne nanaša na Kornelija Škerlja iz Novega mesta.

Saje Franček

Politično-uzgojno delo med ženami je osnovna naloga organizacij AFŽ

ZDRUŽITVE ORGANIZACIJ AFŽ OKRAJEV NOVO MESTO IN TREBNJE

V preteklem tednu sta se na skupni seji odborov AFŽ okrajev Novo mesto in Trebnje obe organizaciji združili. Petinadest članic izvršnih odborov obeh okrajev je toplo pozdravilo v svoji sredi tov. Angelco Ocepke, predsednice GO AFŽ Slovenije, in tovariša Martina Zuglaja, sekretarja OK KPS Novo mesto. O delu žene novomeškega okraja je poročala tov. Barica Zugelj, za trebanjski okraj pa tov. Francka Slakova.

V ospredju živahnega razpravljanja po poročilih, je bila skrb za ženo in njeno prevzgojo. Odbornice so govorile o vplivu, ki ga izkorišča nad mladino in ženami protiljudska duhovščina. S politično prevzgojo, z nenehnimi osebnimi stiki in pojasnjevanjem današnje stvarnosti bo organizacija AFŽ skrbela za mater in otroka. Gre za vsako našo ženo, ki jo je še treba izgrajiti iz zastalosti in mračnosti. Sekretar OK KPS je obrazložil odborom načine delovanja protiljudskih duhovnikov, ki bi se danes na vsak način radi polastili prejšnjih položajev, ki so jih v letih NOB popolnoma izgubili. Znam je treba zato iz dneva v dan odpirati oči in jim prikazovati, kakšna grozodejstva in zločine so zakrivilji med vojno prav ti duhovniki, ki danes odvrtačo manj zavedne ljudi od ljudske oblasti.

Tudi tovarišica Ocepkova je v razpravljanju opisala lik žene iz let NOB. Omenila je med ostalim, da so tudi v letih revolucije nekatere naše pobožne kmečke žene dobro vedele, kdo je naš sovražnik. Takrat in danes ni nihče preganjal veče, kakor bi to radi naši sovražniki prikazali, vedno pa smo se in ženo bomo pripravili k razmišljanju tudi o drugih vprašanjih. Zbirati jih je treba na razne praktične tečaje, predavanja, v posvetovalnice itd. Nuditi jim je treba to, kar danes našo mater, ženo in dekle zanima. Pri volitvah v občinske ljudske odbore je treba skrbeti, da bo v naših odborih tudi žena zastopana v pravem sorazmerju. Ker bo v oktobru v Ljubljani kongres AFŽ Slovenije, je tov. Ocepkova povabila žene novomeškega okraja, naj se s tekmovanjem na vseh področjih dela pripravljajo na kongres.

Odbornice so nato izvolile 40-članski izvršni odbor AFŽ iz članic dosežanih dveh odborov. Za predsednico je bila izvoljena tov. Martina Petričeva, za sekretarko tov. Marija Kapova, njena namestnica pa je tov. Mimi Vovkova.

Franček Saje:

Belogardistični štajerski bataljon

15

Ambrožič Franca Martin, roj. 7. 10. 1913, Bevke; Bec Janeza France, 11. 10. 1912, Migalica; Barbarič Janeza Matija, 24. II. 1908, Jurna vas 13; Bartolj Franca Jože, 12. III. 1912, Straža 28 (Sent Rupert); Birc Franca Boris, 5. I. 1919, Zalec; Brodnik Jožeta France, 5. 10. 1922, Kompolje 110; Butala Viktorja Feliks, 15. 10. 1922, Trstenik 10; Belej Antona Franc, 29. 8. 1923, Ljubljana, Poljanska; Bundaršek Jožeta Jože, 2. I. 1923, Sent Rupert 8; Babič Jurija Alojzij, 26. 8. 1914, Bojanja vas 26; Brus Ivana Karel, 20. 12. 1920, Slovenj Gradec; Blatnik Simona Stanko, 15. 2. 1919, Stara vas; Brule Franca Alojzij, 17. 4. 1918, Hrušica 11; Černe Franca Franc, 23. 10. 1924, Kozare 25; Černe — Gustelj, 15. 5. 1924, Maribor; Čirič Jožeta Leopold, 13. 12. 1916, Polje 15; Dežman Franca Alojzij, 15. 6. 1919, Sp. Hrušica; Dobnik Matije Ferdinand, 21. 5. 1914, Ježica, Ljubljana; Fik Jožeta Milan, 31. 7. 1922, Ljubljana, Copova 10; Golob Franca Franc, 11. 2. 1922, Stopiče 24; Gričar Petra Janez, 22. 5. 1914, Vransko; Gamsler Cirila Janez, 31. 7. 1920, Slovenj Gradec; Gorenje Franca Franc, 7. 3. 1919, Hom 17, St. Rupert; Goričar Franca Matija, 19. 10. 1915, Ovrje (?); Gale Janeza Ivan, 21. 9. 1920, Mala vas 30, Dobropolje; Golob Franca Jernej, 18. 4. 1919, Selo 5, občina Mirna; Grum Franca Franc, 21. 5. 1922, Dev. Mar. v Polju; Glavnik Franca Franc, 2. 8. 1921, Rateče-Planica; Grm Jožeta Jože, 18. 2. 1920, Ševnica, obč. Trebnje; Gnidovec Franca Anton, 13. 6. 1919, Ajdovec; Henigman Maksa Viktor, 22. 11. 1923, Dolenjske Toplice 29; Hrovat Janeza Alojz, 16. 6. 1911, Trebnja gorica; Hočevar Matije Jože, 22. 4. 1915, Skranjce (pri Mirni); Hudovernik Andreja Edvard, 3. 10. 1909, Velenje; Jakuš Marka Anton, 11. 1. 1926, Vransko 11; Jurec Avgusta Avgust, 5. 3. 1919, Primskovo; Jakuš Alojzija Marko, 10. 3. 1921, Roženberg 4, St. Rupert; Jakuš Alojzija Jože, 24. 5. 1914, Roženberg 4; Jurjevič Jožeta Stefan, 27. 3.

1918, Rajhenburg; Jurje Janeza Slavko, 1. 9. 1921, Celje; Jenko Milana Milan, 30. 7. 1920, Ruše; Jarec Janeza Avgust, 13. 12. 1921, Hrastje, Mirna peč; Jakoš Jožeta Jože, 10. 3. 1921, Dobrunje 5; Lap Franca Alfonz, 21. 4. 1922, Bistrica 26; Lamot Filipa Simon, 15. 3. 1919, St. Jurij, Laško; Lah Jurija Leopold, 15. 8. 1922, Migalica 11, Mirna; Lamovšek Antona Stane, 15. 8. 1923, Dobje 18; Lah Ivana Rafael, 23. 10. 1923, Gotna vas; Mihec Antona Anton, 4. 12. 1918, Brinja 14; Mihelič Antona Franc, 5. 1. 1921, Ljubljana, Tržaška 86; Makovec Andreja Alojzij, 19. 5. 1915, Rudolfovo pri Cerknici; Mausar Franca Ivan, 27. 4. 1920, Dolenja vas 2; Mraz Mihaela Jaro, 4. 3. 1919, Velenje; Murn Franca Franc, 3. 2. 1920, St. Jošt 1; Muhlč Jožeta Jože, 3. 2. 1922, Črmošnjice 10; Mavec Janeza Jože, 4. 2. 1918, Čemše 13, Mirna peč; Mavec Janeza Franc, 26. 9. 1923, Mirna peč; Novak Avgusta Jaroslav, 4. 3. 1918, Trnovo, Zeljarska; Nahfigal Ivana Milan, 20. 5. 1920, Primskovo; Nsapović (Vasiljevič?) Milovana Nikola, 15. 2. 1909, Ljubljana; Nedim Ivana Alojzij, 1. 5. 1920, Domžale, Zabukovlje 3; Okoren Franca Janez, 1. 2. 1915, Naklo; Orehek Franca Franc, 4. 3. 1917, Pristava 3, Jesenice; Oman Franca Kristo, 15. 12. 1918, Cerklje pri Kranju; Pintar Valentina Valentin, 15. 1. 1920, Podkoren; Pápler Franca Franc, 29. 5. 1920, Bled; Poženel Franca Jože, 18. 7. 1918, Kropa; Pisk Rudolfa Franc, 4. 12. 1920, Škofja Loka; Pavlič Ivana Marjan, 26. 2. 1920, Ljubljana, Aleševčeva 12; Plišmoht Antona Siko, 10. 3. 1910, Mirna; Plišmoht Antona Kvirin, 24. 5. 1913, Brezovica, obč. Mirna; Posar Ivana Vlado, 4. 5. 1921, Celje; Pocaž Janeza Ignac, 21. 10. 1919, Vransko;

Rukše Jožeta Martin, 28. 12. 1924, Hrušica; Robida Janeza Ivan, 15. 4. 1919, Selee, Škofja loka; Roje Jožeta Franc, 20. 1. 1917, Okroglo, Kranj; Rupar Jožeta Ludovik, 10. 10. 1923, Krava peč 12; Rukše Jožeta Jože, 30. 9. 1922, Hrušica 6; Rudolf Andreja Andrej, 25. 3. 1922, Rudolfovo, obč. St. Vid pri Cerknici; Rudolf Andreja Alojzij, 21. 6. 1913, Rudolfovo, obč. St. Vid pri Cerknici; Kavčič Petra Vladislav, 4. 4. 1923, Ljubljana, Slajmarjeva 2; Kordan Janeza Anton, 21. 8. 1917, Prevalje 4; Konačan Ignac Oskar, 19. 9. 1917, Soštanj; Kos Janeza Milan, 2. 10. 1915, Naklo; Keferle Jožeta Jože, 19. 7. 1923, Selo 6; Kolenc Antona Jože, 10. 9. 1922, Selo 3; Kolen Ivana Janez, 1. 3. 1919, Bražice; Korosec Cirila Milan, 6. 4. 1914, Zabnica; Kregar Motevža Matija, 2. 1. 1920, Zalec; Korosec Nikolaja Ivan, 17. 6. 1914, Bizovik, Dobrunje; Kadunc Jožeta Ludovik, 10. 10. 1923, Krava peč 12; Kremžar Franca Franc, Ljubljana, Sušteršičeva; Kosanovič Mileta Petar, 20. 1. 1910, Ljubljana, Bleiweisova 42; Konečnik Mihaela Ljuba, 15. 5. 1918, Ptuj; Novšak Franca Anton, 14. 7. 1914, Ševnica; Kodelič Viktorja Stefan, 30. 12. 1922, Črešnjavec; Kirn Antona Jože, 8. 1. 1919, Selo, obč. Mirna; Kolenič Antona Anton, 3. 1. 1920, Selo, obč. Mirna; Kristof Mihaela Franc, 24. 9. 1921, Sojenice 2, Mirna; Koritnik Antona Edvard, 13. 2. 1914, Maribor; Stepec Ivana Jožef, 20. 4. 1918, Sv. Križ; Sladič Jožeta Jože, 16. 4. 1918, Vesela gora 21; Stanovnik Franca Jože, 20. 8. 1921, Stranska vas 1; Cesar Valentina Alojz, 26. 3. 1918, Jurna vas 20; Stole Franca Franc, 25. 2. 1919, Kranj; Sojer Janeza Janez, 4. 2. 1921, Brezovica 44; Školj Janeza Janez, 23. 8. 1913, Zabukovlje 23; Slapsak

Jožeta Jože, 29. 10. 1923, Hrastno 5; Šali Ivana Evstahij, 7. 10. 1921, Dolenja Straža; Senekovič Hugo (Tomazič Drago), 13. 1. 1914, Maribor; Stegner Cirila Alojz, 16. 2. 1909, Sv. Urh, Slovenska Bistrica; Sinkar Franca Anton, 8. 2. 1916, Selee nad Škofjo loko; Selan Jožeta Leopold, 16. 2. 1919, Dobrunje; Smid Alojzija Alojzij, 12. 1. 1912, Dražgoše; Stropnik Mihaela Ivan, 28. 10. 1922, Rimske Toplice; Šladič Jožeta Anton, 12. 2. 1920, Volče njeve, Mirna; Šišteršič Franca Alojzij, 7. 3. 1922, Črmošnjice 10, Stopiče; Slatnik Janeza Miha, 14. 12. 1919, Praproče, Škofja loka; Tavčelj Franca Franc, 2. 5. 1920, Tavčlje 1; Tekave Antona Jože, 11. 3. 1922, Grahovo; Tratar Stanko, 15. 2. 1923, Trstenik, St. Rupert; Usaj Franca Evgen, 19. 3. 1916, Sempas 21; Urbančič Ignac Alojz, 28. 3. 1915, Ševnica 22; Urbančič Ignac Franc, 1. 11. 1921, Ševnica 22; Uhan Franca Franc, 25. 6. 1926, Straža 41, St. Rupert; Vrečič Janeza Dušan, 15. 5. 1915, Soštanj; Vrtovec Vekoslava Bogdan, 10. 6. 1922, Ljubljana, Františkanska 2; Vrtovec Vekoslava Marjan, 7. 2. 1923, Ljubljana, Františkanska 2; Zupančič Jožeta Mirko, 19. 3. 1919, Britof 1; Zakrajšek Jožeta Franc, 17. 3. 1920, Migalica 5; Zonta Franca Anton, 4. 1. 1923, Hrastno 5; Zupančič Jožeta Alojzij, 20. 2. 1922, Biška vas 18, Mirna peč; Zadnik Alojza Roman, 7. 8. 1924, Gabrijelo, Tržišče; Vidmar Ivana Rado, 19. 9. 1917, Velenje; Teljak Janeza Janez, 20. 4. 1904, Podlipa 24; Furlan Franca Drago, 4. 12. 1914, Dol. Kronovo 25; Školj Janeza Anton, 5. 5. 1921, Kozjak 25, St. Rupert; Tratenšek Franca Ivan, 8. 2. 1920, Maribor.

Ta seznam »pripadnikov formacije »bela garda«, kakor so Italijani zapisali na vrhu spiska, je kot strogo zaupno stvar hranilo poveljstvo italijanskih karabinerjev pri poveljstvu pehotne divizije »Isonzo«. Svojim podrejenim odsekom pa je 3. avgusta sporočilo.

Tenente colonnello Giuseppe Agueci:

„Slovence je treba pobiti kakor pse!“

Pričevanje italijanskih vojakov o lastnih zločinih

Vojni zločinec general Taddeo Orlando je v začetku 1948 izjavil, da bi mu bilo treba samo eno zločinsko dejanje dokazati, pa bi priznal, da je vojni zločinec. Ohranjeni dokumenti italijanske vojske in civilne oblasti pa nam nudijo ne samo enega, temveč stotine dokazov, ki jasno izpričujejo ne samo zločinstvo omenjenega generala, temveč vseh poveljnikov italijanske vojske od Roatte na Sušaku in Robottija v Ljubljani do podrejenih divizijskih in polkovnih poveljnikov in navadnega vojaka, da fašistične milice še posebej ne omenjamo. To našo trditve naj dokaže le kratak izbor iz ogromnega kupa sovražnih dokumentov, ki so za nas in za svet najbolj prepričljivi. Med temi dokumenti je tudi marsikatero pismo, ki ga je pisal italijanski vojak prijatelju ali svojim domačim ter jim v tej zaupni obliki sporočil brez oledelosti, kar je videl in delal, pa je ravno zato vojaška cenzura pisno zaplenila in vrnila poveljstvu z naročilom, da preveč odkritosrčne pisave — kaznuje zaradi nedovoljenega razkrivanja stvari, ki bi morale ostati tajne. Originali spodaj navedenih dokumentov se nahajajo v naših arhivih.

»MESEC DNI DOPUSTA DOBIMO, ČE USTRELIMO CIVILISTA...«

Dario Petrozzi, grenadir 2. čete I. bat. I. polka divizije Sardinskih grenadirjev, je 20. septembra 1941 pisal svojemu prijatelju Silviu Romagnoliju, šoferju tovornih avtomobilov tržaške komande, takole:

»...Kar tiče prostega izhoda, hođimo po trije skupaj, oboroženi s puško in z nabojem v cevi in ukazano nam je, da streljamo na vsakega, ki bi hotel vojakom kaj storiti. Sedaj se bomo pa resnično zabavali. Povrhu dobi še mesec dni dopusta vsak, kdor ustrelj kakega civilista.«

Da so vojaki tak ukaz od Robottija in Orlando resnično prejeli in jim je bila obljuba enomesečnega dopusta naravnost vzpodbuda za streljanje na naše ljudi, dokazuje kazni, ki jo je vojak za to pismo dobil: 5. novembra

TO SO NAJOGARNEJSI DOKAZI 2000.LETNE RIMSKE KULTURE

je bil kaznovan s pet dni pripora, »ker je v pismu sporočil svojemu tovarišu vojakova vojaške vesti zaupnega značaja.«

»POGUM« BREZ PRIMERE...

Mednarodno pravo prepoveduje vsako sovražno dejanje proti ranjenemu nasprotniku. Za italijanskega oficirja to načelo ni veljalo. Ko so se partizani po napadu na Lož 1941 umikali proti Debelemu vrhu in je del njih padel v italijansko zasedo, so bili trije ranjeni partizani, ki se niso mogli več braniti, nečloveško umorjeni. O tem je v svojem poročilu z dne 31. oktobra 1941 zapisal podporočnik Carta:

»Ko sem se vračal... sem slišal streljanje v razdalji 20 m in glas... ki me je klical; takoj sem krenil na bojišče, kjer mi je serg. Patruo pokazal jarek v oddaljenosti 3 metrov, kjer je ležalo nekaj prav gotovo ranjenih moških; da bi ne spravljal moštva v nevarnost, sem ukazal še streljati tako dolgo, da bo z matematično gotovostjo dognana njihova smrt. Po preiskavi trupel sem našel nepoškodovano samo 19 fotografij in tri puške Mauser, kar prilagam.«

»Lastnoročno sem ju ustrelil«

2. novembra 1941 je bila Prva belokranjska četa na Gor. Lazah po izdajstvu obkoljena in skoraj popolnoma uničena. Naslednjega dne je novomeški karabinjerski kapitan Enrico Pani spremljal generala Federica Romera po gozdni poti pri Gorenjih Lazah in tam naletel na dva partizana. Ustavil ju je, ju dal po spremstvu razorožiti, nato pa potegnil revolver in ju ustrelil. S tem svojim junaštvom se je pohvalil v svojem poročilu XI. armadnemu zboru v Ljubljani, nakar je Robottij naročil Romeru, naj kapitana posvari, da bi v bodoče v uradnih spisih ne uporabljal več izraza: »lastnoročno sem ju ustrelil«. V utemeljitvi pravi takole: »popolnoma odobravam ravnanje kapitana, vendar ne gre, da bi to zapisali v uradnem poročilu«. Nekdo na poveljstvu pa je pripisal:

»Premalo resne so besede »lastnoročno sem ju ustrelil«. Treba je misliti na prihodnost.«

Kaj nam pove ta dokument? Italijanski generali so odobraval vsako zločinstvo in vsako kršitev mednarodnega

Deset let poteka odkar je italijanska vojska sivozelenih in črnih srnje prinašala svojo dvatisočletno »kulturo« v našo deželo. Tisoči grobov in stotine požganih naselij so še danes ta dan pričre njihovega pohlepa po naši lepi zemlji. Vse naše ljudstvo še vedno hranj v spominu grozo, ki je spremljala ropajočo in morečo soldatesko »večnega« Rima na njenih požigalskih pohodih.

Vse naše ljudstvo pa tudi natančno ve, da ga ni bilo bolj strahopetnega vojaka od teh sinov rimske volkulje, ki so znali biti »pogumni« le takrat, kadar so se čutili popolnoma varne, in so se le takrat znali razbesneti do najodvratnejših zločinov proti neoboroženim in slabim ženam, starem in otrokom, kadar je bila daleč od njih kaznovalna puška naših partizanov.

Nesporna zgodovinska resnica je, da italijanska vojska od časov združevanja Italije do najnovejših dni ni niti znala niti mogla brez tuje pomoči izboriti niti ene odločilne zmage, da je bila vedno poražena od časov Radeckega in Tegethova do Kobarja v l. 1917 in Grčije v l. 1940 ter sramotne kapitulacije v letu 1943.

Zgodovinska laž je italijanska bajka o »veličastni zmagi« pri Vittorio Veneto v začetku novembra 1918, ko je italijanska vojska z več kot izdatno francosko in angleško vojaško pomočjo začela ofenzivo proti razhajajoči in zapuščajoč avstrijski vojski. Vsi vemo, da so že 28. in 29. oktobra 1918 v Pragi, Zagrebu in Ljubljani izklicali samostojne države in tako razbili habsburško monarhijo, ki jo je potem italijanska vojska — »premagala«...

Dobro se še spominjamo, kako so se v novembru 1918 italijanske čete z belimi zastavicami tihotapile v Gorico, na Primorsko in naš Kras, dokler jim ni pri Vrhniki srbski in slovenski vojak ustavil »zmagovitega« koraka.

Z lažjo pita italijanska šovinistična in fašistična vladajoča kasta svoje kljub »dvatisočletni kulturi« v nevednosti nepismenosti, gospodarski in umski zaostalosti tavajoče ljudstvo, ki mu pripoveduje o »trpečih« Italijanih v našem Primorju, Istri in Dalmaciji, kjer teh Italijanov — sploh ni ali pa so le neznamna manjšina, ki pa uživa vse ugodnosti svobodnih in enakopravnih državljanov.

»Polje časti in slave« je za moderno Italijo s sramoto in porazi popisani list zgodovine. Zato pa je zelena diplomatska miza bila njeno pravo torišče. Ne pogum in hrabrost, temveč zakulisno spletkarjenje širokoustno laganje, spretno izrabljanje mednarodnih nasprotij in teženj in sunek z bodalom u hrbet, to je pravo italijansko — polje slave in časti.

Pri vsem tem zvesto hodita z roko v roki oha Rima; nekdanji kraljevski in sedanjí republikanski ter tisočletni papeški Rim. Ni slučaj, da sta si v lateranski pogodbi podala roke papež Pij XI. in Benito Mussolini ter z združno stisnila pod resnično večni simbol Rima, lakotno zavijajočo volkuljo, in na novo krpala scefrani škrlat rimskega imperija po milosti božji.

prava, ki prepoveduje streljanje ujetnikov. Le očitno tega povedati ne bi smeli, ker bi v prihodnosti tak dokument lahko pričal — proti italijanski vojski. Ta dokument pa je danes v naših rokah!

MUSSOLINIJEVA ZAPOVED

Čas je, da končamo z miselnostjo onega dela Slovencev, ki meni, da obstoja italijanski narod iz slabičev,

umetnikov in zanešenjakov... Nastopa novo obdobje, ki naj pokaže, da so tudi Italijani možje... Vtepimo si dobro v glavo, da nas to ljudstvo ne bo nikdar ljubilo, zato stran s pomisleki... Letalstvo naj uporablja Slovenijo za svoje vežbališče. Trpljenje ljudstva naj vas ne skrbi... (Mussolini v Gorici 31. julija 1942 na posvetu generalov.)

Robotti v Kočevju

2. AVGUSTA 1942...

»Nobenh pomislekov proti povečanju škode, ki jo osebno in stvarno prizadenemo upornikom, ker brez tega nikdar ne bomo mogli biti mirni. Zato smo ukrenili, da se postopoma vsi odrasli moški izselijo na Rab. Ni se treba ozirati na to, če je kdo videti neškodljiv. Torej popolna izpraznitvev... Kamor boste prišli, si spravite izpred nog vse prebivalstvo... Če treba, bomo tudi rabljili...« (Vojaško posvetovanje pred pričetkom napada na Rog)

... IN NJEGOVA PISMENA NAVODILA:

4. oktobra 1941 je ukoril karabinerja Fornero Guida, ker je pri aretaciji branečega se bivšega jug. oficirja Darka Derenda samo z udarci onesposobil, z besedami:

»Samo onesposobil! Bolje bi bilo, da ga je ubil! Zakaj Fornera ni streljal?«

3. avgusta 1942 je na brzojav divizije Sardinskih grenadirjev o aretaciji 37 ljudi in o zajetju treh ranjenih partizanov napisal:

»Zakaj jih niso postrelili? Opomnite jih (in ustrelimo jih mi).«

5. avgusta 1942 je na brzojavno poročilo generala Fabbria, da je v boju padlo devet in bilo takoj ustreljenih 32 ujetih partizanov ter požgane vasi

Razloge, Krašičevica, Kovačev laz in Okrug, zapisal:

»Bravo, Fabbri! Prav gotovo nima takih pomislekov kot Ruggero. Treba je temu zadnjemu po telefonu to povedati. Nikdar ne bomo dovolj strogi!« General Ruggero je bil poveljnik divizije Alpskih lovec in tisti, ki je ljubljanskemu škofu Rožmanu odkrito priznal, da je partizanstvo neuničljivo, belogardistična MVAČ pa samo kopije razdor med Slovenci.

8. septembra 1942 je divizija Isonzo prosila za letala, ki naj bi uničila vasi Sv. Križ, Karlče in Slinovce pri Kostanjevici. Na sporočilo, da je bilo letalstvu naročeno, naj te kraje poruši, je Robotti pripisal:

»Ne, pred porušenjem poizkusimo poslati tja naš oddelek, ki bo polovil vse odrasle moške, potem pa zravnajte vasi z zemljo!«

18. septembra 1942 je na brzojavko divizije Alpskih lovec o ujetih partizanih napisal:

»Opozarjam vse na izraz »ujeti!« Kaj se to pravi? Če so uporniki, jih je treba postreliti!«

4. avgusta 1942 pa se je ob brzojavki divizije Alpskih lovec o aretaciji 73 prebivalcev vasi Rakitnica, zaprtih zaradi suma podpiranja partizanov, takole razburjal in svojemu načelniku štaba polkovniku Gallu naročil:

»Dobro je treba razčistiti ravnanje z osumljenci, ker se mi zdi, da je malo

Niko Pirnat, 1947

Prego, negri, gentlemen, pravico: Reko, Zader, Boko, Trst, Gorico! Dio buono, saj smo zaslužili, saj smo jih dovolj po... dobili.

STRAH PRED ODGOVORNOSTJO

3. marca 1943, ko je vojakom Mussolinijevega imperija strah že temeljito zlezel v kosti in so čedalje bolj čutili svoj bližnji vojaški in politični zlom ter se bali odgovornosti za svoje zločine, je italijansko poveljstvo v Ljubljani naročilo svojim podrejenim enotam:

»Zaradi umljivih razlogov je potrebno, da v poročilih ali drugačnih obvestilih o smrti upornikov, poslanih civilnim oblastem, zamenjate izraz »ustreljen« in »pokončan z orožjem« s splošnim izrazom »v spopadu z našimi četami je padel upornik... v kraju...«

UMIRANJE SLOVENCEV V TABORIŠČIH — VESELJE GENERALA GAMBARE

Ko so tisoči in tisoči Slovencev umirali in trpeli na Rabu in premnogih ostalih taboriščih v Italiji od Alp do Sicilije, je Robottijev naslednik general Gastone Gambara 17. decembra 1942 zapisal:

»Jasno in razumljivo je, da koncentracijsko taborišče ne pomeni taborišče, v katerem naj bi se ljudje debelili... Bolan človek — človek, ki da mir! O njihovih »junaštvi« naj govori nekaj njihovih pisem

preveč, če bi med 73 osumljenci ne mogli najti niti enega primera, ki bi ga lahko postavili za svarilen vzgled. Kaj pravijo določila okrožnice 3C in nadaljnja navodila: Sklep: premalo pobijate!«

Okrožnica 3C je bila izdana spomladi 1942 s podpisom armadnega generala Maria Roatte in je vsebovala podrobna navodila za pobijanje prebivalstva, odpeljevanje v internacijo in požiganje vasi na vsem po Italijanih zasedenem jugoslovanskem ozemlju.

PODPOLKOVNIK AGUECI, POVELJNIK KARABINERJEV, VREDEN PAJDAŠ ROBOTTIJA

Na pritožbo slovenskih žena zaradi nesramnega postopanja italijanskih vojakov in karabinerjev na ljubljanskih blokih je poveljnik karabinerjev pri XI. armadnem zboru, ki bi moral te stvari preiskati in uvesti postopek proti svojim podrejenim, namesto tega napisal pripombo:

»Slovence je treba brez usmiljenja pobiti kakor pse!«

Vojaki — poslušni izvrševalci povelj svojih komandantov...

Vojak Cherubini Giuseppe iz 51. italijanskega pešadijskega polka piše dne 3. julija 1942 svoji ljubici Luzzitelli Giuliji iz Capranice:

»Dobili smo krave, konje in smo vse odpeljali. Našli smo vino, gnjati, kokiši in krompir in smo kuhali vso noč... Tretjega dne smo hodili 18 ur in prišli v nekoli hribovsko vas... Najprej smo izropali vse hiše, nato pa jih požgali. V njih je bilo toliko robe, oblek, rjuh, šivalnih strojev, pa vse je pogoltnil plamen, razen kar se je dalo v naglici odnesti.«

platneni rjuhi in uro, tako da sem prejel skupno 800 lir. Da bi ti vedela, kako objokujem vse to blago, ko mislim, da je doma vsaka obleka po tisoč lir, medtem ko moram prodajati skoraj zastoj. Vzel sem tudi dve gnjati, toda komaj sem jih vzel, smo se že usedli prijatelji in jih pojedli.

Z blagom, ki ga še imam, ne vem kaj storiti, kajti čez nekaj dni bomo znova odšli na isti posel v kakšno drugo vas in to blago, ki ga imam, sem prisiljen prodati. Z njim ne morem niti teči, da bi se branil in mi je v veliko

DESETTISOCI SO MORALI V ZAPORE IN TABORIŠČA, OD KODER SE MNOGI NISO VEČ VRNILI

Vojak Fioravanti Luigi iz 5. čete 52. pešpolka piše domačim v Palombaro Sabino, Via Regina Ellena 89, dne 4. julija 1942:

»Predragi starši! Sedaj smo bili štiri dni na pohodu, napravili smo pokolj, vse hiše smo požgali z vsemi stvarmi, ki so bile v njih... Dragi brat, jaz sem si vzel budilko, ki je že tako srčkana in teče 8 dni, ter dve posodici kave.«

Vojak Tamburini Lorenzo iz 7. čete 52. pešpolka je pisal svoji ženi Antoniji Tamburini v Tuscania, Via Giuseppe Verdi 1, dne 4. julija 1942:

»DRAGA TOTA! Znova ti bom pripovedoval o grozotah, ki jih počenjamo. Prav danes smo se vrnili v isto taborišče, kjer smo že bili pred dnevi, ker smo ponovno odpotovali z vlakom, da bi požgali dvoje uporniških vasi in tako ti nisem uspel razložiti, kakšen pokolj smo naredili in kakšen plen civilnega blaga smo dobili. Jaz sem nosil obložen kakov mla dvoje smučarskih moških oblek, par pumparice, tri rjuhe, par škornjev, novo študentovsko torbico, par ženskih čevljev, ki bi tudi tebi dobro pristojali, dva para ženskih galoš, nizke ženske čevlje, dva namizna prta, dvanajst svilenih naglavnih rut. Ker nisem mogel več nositi zaradi utrujenosti, ki se me je lotevala, sem prodal dve moški obleki in pumparice, dve

nadlego. Če bi vsaj lahko naredili pakete. Potem bi bilo dobro. Tudi oficirji imajo polne vreče blaga, toda oni so oficirji in jim to nosijo mule...«

IN KAJ PRAVI ITALIJANSKI OFICIR?

Takole je pisal kapitano Antonio Modica iz 3. bat. 51. polka svoji ženi Bice Modica v Genova, Via Cassaregis 8/8, dne 7. julija 1942:

»...Tukaj požigamo cele vasi, vzamemo živalice in milijoni so v plamenih. Videl sem, kako so odtrali vole, samo da so izrezali iz njih zrezke, ostalo pa so pustili ležati kar na soncu. Ljudstvo pa gleda brez solze, brez besed...«

8. julija pa ji je pisal: »...Čutim se rablja, spričo barbarstva zdivjam še sam, sedaj že tudi jaz nimam nobenega usmiljenja več. Postajam brezčuten pred uničenjem. Ne zdi se mi, da delam tu za velično domovine...«

Da! Ne Antonio Modica, ne njegovi vojaki, ne njegovi poveljniki z Robottijem, Gambaro in Roatto na čelu na naših tleh niso delali za veličino Italije!

Slovenska in jugoslovanska bojišča za Italijo niso bila »polja časti in slave«, temveč s strahopetstvom in zločini vseh vrst popisani sramotni list njeze zgodovine. Ali hoče današnja Italija temu dodati novo poglavje? J. J.

Obsodba župnika Požuna iz Osilnice

O župniku Požunu, ki je pretepal v šoli otroke, ki niso hodili k verouku, smo letos že pisali v prvi številki »Dolenjskega lista«. Organi ljudske oblasti so uvedli preiskavo, pred dnevi pa se je duhovnik Karel Požun iz Osilnice moral zagovarjati pred okrajnim sodiščem v Kočevju.

Sodišče je ugotovilo, da je gospod Karel Požun v resnici strahoval otroke, ki niso hodili k verouku ali k mašam ob nedeljah in praznikih. Male »brezbožnike«, ki jih čaka na onem svetu — tako vsaj učil g. Požun — večno pogubljenje, je kaznoval že na tem svetu božji zastopnik v Osilnici kar sam. Tako je n. pr. gospod Požun ob neki priliki zgrabil malega Antona Zagarja, ki ni šel k maši, za prsa in ga z vso močjo (gospod Požun je krepak in mladeniško srborit človek!) dobro »pretresel«, nato pa se je lotil učenceve glave

»Brezbožnicos«, učenko Vilmo Malnar, pa je kaznoval bolj »milo«: prisolil ji je samo zaušnico, vendar tako nežno, da se ji je takoj ulila kri iz nosa. Grešnik Jože Muhnič pa je spet po svoje občutil srd in jezo duhovnega gospoda: Požun se je nad učencem učil boksanja. Ko mu je bilo te igre dovolj, je zgrabil duhovnik za dolgo ravnilo in »spravil« z njim nepokornega učenčka iz klopi na umazana tla...

Dne 15. marca je okr. sodišče v Kočevju obsodilo duhovnika Karla Požuna na dva meseca zapora in na prepoved poučevanja verouka za dobo treh let.

Vsi pošteni prebivalci Osilnice in okolice so odobravalj pravico kazni ljudskega sodišča. (Opomba uredništva: zdi se nam, da je izrečena kazni nad duhovnikom Požunom vendarle še premala) O. K.

Iz življenja naših frontnih organizacij

Živahno delo organizacij OF v Beli krajini

V zadnjih dveh mesecih je bilo življenje v organizacijah OF v Beli krajini zelo živahno. Osnovne organizacije so na občnih zborih pretresale delo v preteklem letu in postavljale načrte za leto 1952. Izvoljeni so bili skoraj že povsod novi vaški odbori OF, pa tudi občinski frontni odbori, od katerih je v veliki meri odvisna delavnost frontnih organizacij.

Občni zbori Fronte so potrdili, da je ogromna večina belokranjskega ljudstva povezana z OF, da se zaveda njene pomena za politični, gospodarski in kulturni napredek Bele krajine. To je pokazala tudi udeležba na občnih zborih OF, ki znaša povprečno 75% članstva. V Bojancih je volilo 98% članov OF, v Butoraju 95%, v Adlešičih 82%, v Preloki 75% in podobno. V Butoraju je vstopilo v organizacijo 28 novih članov.

Najslabša udeležba na volitvah je bila v vasi Krasinec, na Desincu, v Podzemlju in Otoku, kjer je volilo komaj 25% frontovcev. Kako malo se zanimajo za delo OF in kako slabo cenijo njeno vlogo v preteklosti in sedanjosti, so pokazali prebivalci Vojne vasi pri Črnomlju, Primostoku in v Rosalnicah, kjer še do danes niso imeli občnih zborov osnovnih frontnih organizacij. Malomaren odnos do dela OF kažejo tudi na Suhorju. Osnovni vzrok za tako stanje v navedenih vaseh je predvsem slabo delo odborov OF, nekaterih partijskih organizacij kot celot ali pa posameznikov, ki gledajo samo na osebne koristi, zanemarijajo pa koristi skupnosti. Od te bi samo zahtevali. Pozabili pa so na naše geslo: »Kdor skupnosti ničesar ne daje, ne more od nje ničesar prejemati!« Posebno se je ta slabši odnos do skupnosti pokazal na Suhorju, kjer se nekateri člani Partije in OF poleg reakcionarnih in špekulantskih posameznikov veselijo slabega gospodarjenja kmetijske zadruge in njenih odsekov. Pozabili so na svojo dolžnost, da bi namreč morali sami zgrabiti za vodstvo zadruge in koristiti z njenim delom vsem prebivalcem okoliša.

Tak odnos do vloge OF so pokazali posamezniki tudi v drugih, sicer zelo redkih vaških odborih OF. Na Vinjem vrhu št. 14 živi Jože Ivanetič, žagar, ki dobiva pokojnino, čeprav je vseskozi delal samo na privatnih žagah, pri vsem tem pa ne čuti potrebe, da bi se vključil v OF in delal za skupnost, od katere prejema. Raje se članom OF posmehuje in pravi, da »mu OF nič ne da in da lahko živi brez nje. Vloga OF podcenjuje tudi Janez Simončič z Vinjega vrha 5, Jože Horvat in Franc Novina iz Brstovca, ki pravijo: »čemu bi bili člani OF, ki nam nič ne da, saj lahko živimo brez nje in organizacija OF tako ne bo več niti pol leta obstajala...« Vsi trije pa uživajo agrarne

vinograde, ki so jih dobili po zaslugi naše revolucije in uničenja kapitalistov.

Vsem takim je pravila in pravi OF v Beli krajini, da se bridko motijo v svojih ocenah. S svojim delom so pokazali, da jim je ljuba pot sovražnikov delovnega ljudstva, ki so se še vedno zmotili v svojem napovedovanju sprememb v naši državi. Motijo se tudi sedaj, kar jim bo pokazala že bližnja bodočnost. Vaški odbori OF pa naj oskrbijo, da bodo vrste Fronte takih sovražnikov čimprej očistene.

Frontovci Novega mesta — vstopimo v delovne brigade!

Na nedavni skupni seji starega in novega Mestnega odbora OF Novega mesta so odborniki obravnavali tudi vprašanje prostovoljnega dela v l. 1952. Obširen načrt MLO o urejanju komunalnih naprav v mestu, o ureditvi parka v Ravovem logu, pomoči meščanom pri tlakovanju ceste skozi mesto itd., vse to zahteva tudi letos še prav izdatne pomoči prostovoljcev. Lani začeto delo je treba nadaljevati in stopnjevati s še večjim delovnim poletom. Samo krediti in strokovni delavci ne bodo zmogli vsega. Treba bo pridnih rok članov Fronte in vseh meščanov, da bodo obsežni načrti do jeseni uresničeni.

Novost v letošnjih akcijah je oblika prostovoljnega dela. Stab za prostovoljno delo pri MO OF bo te dni začel vzpostavljati prostovoljne delovne bri-

gade, v katerih bo do 20 frontovcev. Član brigade lahko postane vsakdo brez ozira ali je član tega ali onega sindikata ali samo Fronte, katerega izmed mestnih terenov. Na čelu brigad bodo brigadirji, prevzemali bodo skupinske delovne zadolžitve in skrbeli, da bo brigadni duh preveval vse prostovoljce.

Dela je veliko, naloge, ki so pred nami, so pomembne. Pokažimo tudi letos dobro voljo in se lotimo obnavljanja in olepšavanja mesta tako, kakor smo se ga lani pomlad! Uspeh ne bo izostal. V skupnosti je moč! Nše prostovoljno delo pa bo tudi letos dokaz vsem, ki ne verujejo v novo Jugoslavijo, da smo enotni, čvrsti in odločni zgraditi vse, kar potrebujemo za nas in naše otroke!

gade, v katerih bo do 20 frontovcev. Član brigade lahko postane vsakdo brez ozira ali je član tega ali onega sindikata ali samo Fronte, katerega izmed mestnih terenov. Na čelu brigad bodo brigadirji, prevzemali bodo skupinske delovne zadolžitve in skrbeli, da bo brigadni duh preveval vse prostovoljce.

Zaključek izobraževalnega tečaja v Novem mestu

Dobra dva in pol meseca so večkrat na teden dekleta iz mesta in bližnje okolice z veseljem prihajala na prvi izobraževalni tečaj v novomeškem osnovno šolo, ki je protok soboto zaključil svoje plodno delo. Veliko so pridobile — to priznajo od prve do zadnje: o hranoosnovi, živanju, ročnih delih, kuhanju, lepem vedenju in serviranju, o vrtnarstvu in cviljenju, narodnem gospodarstvu in družbenem planu ter o zdravstvu so čula toliko zanimivega in novega od tovarišev M. Češarkove, S. Moškonove, V. Camponve, P. Oljaja, J. Mikuliča, Kocovana z Grma, J. Zamljena in Marije Tomičeve iz bolnišnice, da tega same niso pričakovale, ko so 30. januarja imeli prvi pouk. Poleg praktičnega pouka — predelale so vrsto gospodinskih predavanj, spoznale nad 250 jedil, nova ročna dela, praktično serviranje, sestavo in vrednost vitaminov v hrani, nego dojenčka in prvo pomoč, pa še slovenščino in osebno higieno ter politična predavanja — so se vključile tudi v kulturno-prosvetno delo.

Soboto, 5. aprila so tečajnice v lepo okrašen telovadnici osnovno šole odprle razstavo kuharskih izdelkov, ročnih del, serviranja itd., popoldne ob petih pa so v polni dvorani nastopile s kratkimi, a lepo pripravljenimi kult. zabavnimi sporedom, na katerem so same peke, igranje in nastopale. Tovariši Marja Zorica se je zahvalila ljudski oblasti za pomoč, ki jo je prvi izobraževalni tečaj

v Novem mestu užival, pravtako pa tudi organizaciji AFZ in Svetu za kulturo in prosveto na OLO. Za njo je govorila o pomenu zbiranja deklet iz mesta in vasi tovarišica Francka Pungečar, po odigranem sporedu pa je spregovorila še ena izmed tečajnic. Na prireditvi je bila tudi tov. Angelca Ocep-kova, predsednica GO AFZ Slovenije, ki je pohvalila uspehe tečaja, prizadevanje tečajnic in trud vzgojiteljev, ki so se res potrudili, da so nudili tečajnicam od vsega kar najviše.

Z okusno in pestro pripravljeno večerjo, ki bi delala čast vsakemu hotelu v velikem mestu, so tečajnice pokazale gostom pridobljene spretnosti v gospodinstvu in serviranju, z naravnost vzornim vedenjem pa so potrdile, da so na tečaju veliko pridobile. Kratak, a varen sklep, ki je pravzaprav hkrati tudi želja vseh tistih, ki se zaradi pomanjkanja prostora letošnjega tečaja niso mogle udeležiti, pa je: v jeseni čimprej na nov tečaj!

Dolenjska primorskim bratom v nesreči

Za pomoč poškodovanem po snegu na Tolminkem so poslali še: Vaški odbor OF Čemšnice pri Mirni peči 256 din; Krajevni odbor OF Šmarjeta 1130 dinarjev; šola Dolenjske Toplice 1793 din; Krajevni odbor OF Zruze 1630 din. Invalidsko podjetje slaščičarna — bife Novo mesto 10.000 din. Okrajni odbor Zveze vojaških invalidov Novo mesto 15.763 dinarjev. (Od tega med drugimi Krajevni odbor ZVVI Brusnice 6149 din. Krajevni odbor ZVVI Škofljan 6814 din.)

Koliko imamo živine

Zvezni zavod za statistiko je objavil izvid popisa živine, ki je bil zaključen letos 15. januarja. Do tedaj je bilo v vsej državi 1.095.695 konj, 4.804.302 goved, 10.416.128 ovč, 3.953.596 svinj in 20.102.109 perutnine.

GROSISTIČNO PODJETJE

TELEFONI: uprava 20-09, 51-09 računovodstvo 28-61 skladišče 29-21 POST. PREDAL 132

TEKSTIL

Ljubljana — Pred škofijo 3

vas vabi k ogledu in nakupu pisanih in bogatih zalog vseh vrst tekstilnega blaga, konfekcije, trikotaže in pletenin

Ob zaključku letošnjih izobraževalnih tečajev

Vrsta dobro pripravljenih in obiskanih izobraževalnih tečajev skoraj v vsaki večji vasi na Dolenjskem v preteklih mesecih je potrdila, da si naši ljudje želijo splošne izobrazbe in da smo zimске mesece dobro izkoristili. Samo v novomeškem okraju je bilo 21 takih tečajev, obiskovalo pa jih je

nik dotičnega kraja in dokaz volje in prizadevnosti naših ljudi, da se kulturno dvignejo. Uspeh pa je bil največji tam, kjer je bilo sodelovanje šole, množičnih organizacij in ljudske oblasti najboljše.

Na Dolžu pod Gorjanci po vojni še niso imeli nobenega izobraževalnega tečaja. Letošnji zimo pa so požrtvovalne učiteljice pod vodstvom upraviteljice Marije Presen, ki je tudi vodila tečaj, skozi tri mesece vsako nedeljo celodnevno izobraževalne 29 mladih tovarišic v kuharski umetnosti in drugih potrebnih stvarih. Se veliko več deklet je bilo prijavljenih pa jih zaradi pomanjkanja prostora niso mogli sprejeti. Ob zaključku tečaja so 29. marca tečajnice z razstavo pokazale, kaj so se naučile. Na zaključek so povabile tudi zastopnike JLA in predstavnike Okrajnega ljudskega odbora, ki so se vabilu radi odzvali. Zastopniki vojske so pripeljali s seboj tudi pomožno električno centralo in za ta večer razsvetlili vso šolo. To je bil prvi praznik za Dolž. V okusno urejeni šolski sobi so tečajnice pogostile povabljenec ter več kot sto domačih gostov.

V St. Petru pri Novem mestu je tri mesece vsak teden po trikrat 32 tovarišic obiskovalo gospodinski tečaj, ki ga je vodila tovarišica Florjančičeva. Enkrat na teden so imele teoretični, dvakrat pa praktični pouk. Ob zaključku so v nedeljo 30. marca priredile razstavo, ki jo je obiskalo okrog 1000 ljudi, popoldne pa so imele kulturno prireditev. Naučile so se tri igrice in zapele nekaj lepih pesmi. Prisočno so se zahvale predavateljcem, voditeljici tečaja pa so pripravile darilo. Udeležence tečaja so izjavile, da so se tako naučile skupnega dela, da jim je kar hudo, ker je tečajja že konec.

Z razstave gospodinskega tečaja v Kartaljevem

okrog 800 tečajnic in tečajnikov. V trebanjskem okraju so imeli 14 tečajev s 550 udeleženci, v črnomaljskem okraju pa 40 tečajev z več kot 1000 udeleženci. Tudi v kočevskem okraju so z izobraževalnimi tečaji dosegli prav lepe uspehe. Največ zanimanja je bilo za splošne gospodinske tečaje, katerih je bilo tudi največ, pa tudi za razne strokovne tečaje je bilo veliko zanimanja.

V glavnem so bili tudi vsi tečajji zaključeni v marcu, povsod skoraj z razstavo, ki je pokazala uspeh tečaja, in s kulturno prireditvijo. Za večino teh prireditev trdim, da je bil to obremen kulturni praznik.

Zadovoljne tečajnice iz Šmilhela pri Novem mestu pozdravljajo bralce Dolenjskega lista

Splošna kmetijska zadruga Dolenja vas stopa na pot napredka

Letošnji občni zbor Kmetijske zadruge v Dolenji vasi je bil za marsikoga poučen: za tiste, ki si žele resničnega napredka in za one, ki bi radi v kalnem ribarilu. Nekatere so trdovestili celo z istopimni izjavami — sviasanje deležev jim ni hotelo v račun. Toda občni zbor jedokazal, da je v dolenjske vasi vendar zmagal zdrav duh in da hočejo po poti napredka. Uvideli so, da se je treba otresti nazadnjaštva, da mora biti zadruga le tedaj močna, če razpolaga z zadostnimi sredstvi. Zato so sklenili povečati delež na 300 din.

razne pomanjkljivosti, ki pa jih bodo v bodoče odpravili. V preteklem letu je imela zadruga 233.000 din čistega dobička. Investicije so znašale 190.700 din. Med letom so reorganizirali trgovsko mrežo, prodajo tobaka pa so uvedli po vseh trg. posovalnicah. Lani je zadruga odkupila lepe količine gozdnih sadežev in zdravilnih zelišč ter nekaj kmetijskih pridelkov — skupno za 2.287.818 din. Od tega so odkupili za 1.750.000 din samo zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev, ki so jih ljudje pridno nabirali; shvali so nad 6000 kg lipovega cvetja; v tekmovalnem poslu so bili najboljši v okraju.

Ko so se ozirli na gospodarstvo zadruge v preteklem letu, so ugotovili, da zadruga na splošno ni slabo gospodarila. Bile so tudi

V hranilnih vlogah je dolenjska hranično-kreditni osek med najboljšimi v okraju. saj znašajo njegove vloge 420.000 din. Zadrugnikom je bilo dana posojila 191.000 din, kar predstavlja 40% stanja hranilnih vlog. Temeljito so se pozanimali tudi o bodočem delu in načrtih zadruge. Kmetijsko gospodarstvo mora na hitro stopiti na pot napredka. Zadruga se ne bo smela vrtneti le okrog »stacunarstva«, temveč se posvetiti tudi drugim važnim vprašanjem: pospevanju kmetijstva, dvigu kmetijske proizvodnje, trebi bo nabaviti potrebne poljedelske stroje, več umetnih gnojil, poskrbeti za močna krmila za živino, da bo več mleka in krepak pristarek. Važna je izbira dobrih semen. Med sklepi, ki so jih sprejeli, je zlasti važen ta, da bodo poživili delo vsi zadrugni odseki. Ustanovili bodo nujno potrebni lesni odsek, saj so se iz gozdov območja zadruge doslej okoriščali bolj sosednje zadruga Ribnica. Okrepili bodo čebelarstvo, pomnožili številno plemensko živino, dvignili proizvodnjo leka in redno vodili rodovnik živine.

Kako so gospodarili zadrugniki v Gribljah v preteklem letu

Pred nekaj tedni so se zbrali na redni letni občni zbor člani KDZ »Majde Silc v Gribljah. Na zboru sta bila navzoča tudi direktor zadrugnega sklada iz Črnomlja tov. Alojz Hutar in poverjenik za komunalno gospodarstvo tov. Pahulje, ki je navzoče članove pozdravil v imenu OK KPS Črnomelj.

Iz poročila upravnega odbora, ki ga je podal brigadir Tone Kralj, je bilo podrobno prikazano gospodarstvo zadruge v preteklem letu. Zadruga je imela zelo lep uspeh, saj znaša vrednost delovnega dne 232 din. V razne sklade so vložili 27% čistega dohodka. Pri proizvodnji je dosegla zadruga lepe hektarske donose. Posebno lep pridelek so dale kulture na tistih površinah, kjer so zadrugniki spali apnenec, ki so ga dobili iz Krima. Posebno so se tudi z armencem iz Adlešič, iz katerega so se v začetku nekateri dvomiljeji norčevali, češ da bi bili potreben kovski bat, da bi razbili to kamenje. Pri jesenskem oranju pa so mo videli, da se je vsak, tudi debelejši kamen v zemlji razkrotil.

V preteklem letu so si zadrugniki nabavili konje, za katere so iz lastnih sredstev plačali 117.500 din in traktor z raznimi priključki, s katerimi zamenjujejo delovno silo in vprego. Precej dela so vložili v goveji hlev, ki so ga dogradili pred nedavnim in že služi svojemu namenu. Hlev stoji na lepem prostoru in je ponos vseh zadrugnikov. Mnogim sovražnikom te male zadruge »zadnja hleva ni bila po volji in danes govorijo po Gor. Gribljah, da so »zgradili hlev oni s svojimi davki«.

Tov. Kralj je poročal kako so posidni zadrugniki izpolnili in presegli obveze delovnih dni. Posebno je pohvalil družino Matije Brodarča, ki je opravila v preteklem letu 40% oplovnih delovnih dni. Razlika v delovnih dneh nam tudi pokaže, kako so se nekateri člani zanimali za zadrugno delo. Tov. Matija Brodarč je n. pr. opravil 365 delovnih dni, Alojz Brodarč pa samo 3 delovne dni. Potem ni nič čudnega, da je zadruga morala najeti tujo delovno silo in za njo plačati 23.300 din. Delovne sile ima zadruga na površino svoje zemlje prej preveč kakor premalo. Treba bi bilo le, da se vsi bolj oprimejo zadrugnega dela, zlasti oni, katerih delovni dnevi znašajo 3 do 50 dni v vsem letu.

Odnosi med zadrugniki so zadnje čase postali precej mlačni, zlasti pa sta popustili dva družini, ki se ne zanimata za nobeno zadrugno delo. Zaradi tega so se sovražniki zadruge zadnje čase precej zaletavali v zadrugo, da bi omajali njeno enotnost. Tovariš Kralj je ob zaključku poudaril, da se bo vsak, kdor misli škodovati napredku zadruge, pošteno urezal.

Na občnem zboru so zadrugniki z veseljem sprejeli novega člana Petra Brinca, za predsednika zadruge pa so ponovno izvolili tov. Matija Brodarča ml. — Ob zaključku so zadrugniki sprejeli več važnih sklepov. Usredili bodo gospodarski račun, s čimer so že prišli, na tudi ostale sklepe bodo točno in vestno uresničevali.

PREKRIŽANI NAČRTI RAZBIJAČEV KMETIJSKE ZADRUGE V RIBNICI

Po objavi pisma CK KPJ o zadrugništvu in objavi pisma CK KPS o izboljšanju političnega dela organizacij Komunistične partije je razbijačem Kmetijske zadruge v Ribnici postalo vroče. Doslej je brezskrbno v najrazličnejših oblikah rovarili proti zadrugi, partijske in množične organizacije pa temu niso posvetile nobene pažnje. Tudi sam občinski komite KPS Ribnica ni bil dovolj tenkovesten, da bi na močno in aktivno delo sovražnikov zadruge z aktivizacijo množic reagiral v borbi proti sovražniku.

V začetku meseca marca je bila v Ribnici važna sektorska konferenca vodilnih ljudi KZ, KDZ ter ostalih gospodarstvenikov. Na konferenci so bili tudi odborniki KLO, člani občinskega komiteja KPS, predstavniki množičnih organizacij, predsednik OLO tov. Janez Pirnat in direktor zadrugnega sklada tov. Karel Mikulič. Na podlagi pisma CK KPJ o zadrugništvu so na konferenci obravnavali konkretna vprašanja kmetijske dejavnosti v Ribnici.

Na osnovi sklepov, ki jih je sprejela konferenca, je upravni odbor KZ sklical redni letni občni zbor. Toda za to resno in važno stvar je upravni odbor zadruge pokazal prav malomaren odnos. Tudi KLO, frontna in partijska organizacija so za to vprašanje pokazali premalo zanimanja. Občni zbor je bil sklican dvakrat, vendar ga zaradi

slabih priprav ni bilo. Za zbor so menda določili najslabše prostore v neurejenem in mrzlem skladišču v Ribnici. Člani zadruge so bili obveščeni le s plakati in ne tako, kot določajo to zadrugna pravila. Vsled tega je prišlo prvič le sedem, drugič pa nekaj nad 10 ljudi. Torej niti upravni odbor ni bil v celoti zastopan! Človek nehoti misli: to je bilo narejeno namenoma ali pa se vodilni ljudje v zadrugi poleg svojih članov in svojega obračuna pred njimi? Zato so posamezni odborniki in uslužbenci tudi zatrjevali, da so ljudje slabi in jih ni mogoče dobiti skupaj. V tem se kaže veliko nezaupanje in naše delovne ljudi, kar je praktično dokazal končno sam občni zbor, na katerega je prišlo nad 300 članov zadruge.

Navzlic nekaterim napakam je bil zbor uspešen ter je rešil vrsto koristnih vprašanj. V ostri borbi naprednih kmetov proti vaški zaostalosti in v nekaterih primerih celo sovražno nastrojenim ljudem je zbor pokazal osnovne naloge za bodoče delo v zadrugi. Družniki so ostro kritizirali dosedanje delo KZ, ki je imelo pretežno trgovski značaj, medtem pa so zanemarijali razvijanje proizvodne dejavnosti. Sele decembra lani so ustanovili sadijski odsek, letos marca pa živinorejskega. Da bi izboljšali stanje živinoreje, so sklenili, da bo treba nabaviti dobre plemenske bike, saj imajo na teritoriju, kjer je bilo prej 12 do 14 sedaj je dva

bika. Precej živine je okužena, kar je velika ovira za napredek živinoreje.

Da bi se čimbolj razvijala dejavnost posameznih odsekov so sklenili, da bodo pri KZ ustanovili potrebne odbore, v katere bodo povabili najboljše gospodarje za določene stroke.

Zadrugniki so kritizirali del lesnega odseka, ki je premalo skrbel za gozdove in je le izsekaval, kakor je bila navada starih trgovcev. Za pogodovnanje je pre malo skrbeli, zlasti pa so pokazali premalo skrbni v borbi proti lubadarju in drugim gozdnim škodljivcem.

Obračun iz preteklega leta je pokazal precejšnjo aktivnost v poslovanju zadruge. Napredni zadrugniki so dali pametne nasvete, kako naj porabijo dobiček, da bo uspeh v prihodnjem letu še večji. Toda kot po navadi so tudi tu izstopili razni elementi, ki niso zadrugi ničesar prispevali, s predlogi, naj dobiček razdele med člane KZ. Med temi je tudi Vinko Češarek iz Nemske vasi. Tajnik KLO Goriča vas Franc Klun, ki bi moral nastopiti proti takim ljudem, pa je izjavil, da je nad dobičkom KZ razočaran in bi bilo treba delati tako, da bi privatni kmetje dobili več in da bi tudi prevozniki več zaslužili, čeprav so to v glavnem premožni ljudje, ki po večini dobro zaslužijo in živijo brez dvoma bolje kot oni, ki jim je nasled. Jasno je, da so napredni zadrugniki ubrali drugo pot. Sklenili so, naj se dobiček uporabi za nadaljnje gospodarstvo. KZ, predvsem za razvoj raznih odsekov. Za podrobno razdelitev dobička so zadolžili upravni odbor, na predlog tov. Antčka pa so sklenili, da

KZ nakaže iz svojega fonda 25.000 din za primorske kraje, prizadete po snegu.

Vnela se je ostra borba mnenj, ki je kazala izrazit razredni karakter okoli povišanja deležev in jamstva. Posamezniki so začeli zapuščati dvorano. Med njimi je bil tudi uslužbenec KZ Alojz Arko iz Brega, ki vedno izstopa s svojimi sebičnimi predlogi.

V dvorani je postalo napeto. Veliki in bogati kmetje so se znašli spogledovati. Kaj hitro so se znašli ljudje, ki so organizirali verigo, da je šla od ust do ust s predlogom za glasovanje proti zvišanju deležev in jamstva. Eden od teh je bil Vinko Češarek. Tudi Janez Peček iz Hrovače ni hotel biti zadnji v nastopanju proti skupnim interesom. Peček je kmet z 12 hektarji zemlje, redi dve kravi in enega konja, a je za leto 1951 plačal le 9800 din davka, za leto 1952 pa je dal 2500 din akontacije. Je na papirju član KDZ in eden od tistih nasprotnikov, ki niso člani OF. Naša ljudska oblast pa mu je dajala stipendije za študij dveh otrok v Ljubljani, čeprav je socialno dobro stoječ! Zeleniški uslužbenec Janez Starc, ki prejme mesečno 10 do 12 tisoč din plače, je tudi pokazal svojo barvo. Vsedel se je pred delovnega predsednika, ga vsekoli motil in ko so začeli razpravljati o kreditnih vprašanjih KZ, je demonstrativno vstal in odšel, za njim pa še ostali sovražniki napredka in nekaj omahljivcev, ki bi za počen groš izdali socializem. Napredne in predane člane KZ to ni motilo. Ostro so obsodili dezertarje socializma in nadaljevali z delom. Med drugim so sklenili, da povišajo zadrugne deleže in jamstvo, kar je

podrobno obravnaval že upravni odbor. Sklenili so, da zvišajo deleže od 100 na 1000 din z desetkratnim jamstvom, za nekmete pa so določili delež 500 din.

Zadrugniki so ugotovili, da hočejo premožni kmetje razbiti zadrugo in da so proti povišanju deležev ter za izstop iz zadruge. Zato so napredni zadrugniki z novozvoljenim upravnim odborom na čelu vsem tem razbijačem prekrizali njihove načrte. Sklenili so, da jim zadruga ne bo pomagala, v kolikor ne spremene odnosa do KZ. Marsikdo bo v enem dnevu bolj prizadet kot znaša zadrugni delež! Tudi lesni odsek in državna podjetja, kot n. pr. LIP, ne bodo do takih »zadrugnikov« ravno-dušno.

V ostri borbi mnenj za rešitev praktičnih nalog pri graditvi socializma se nujno pokaže zavest posameznikov. Osvobodilni fronti Ribnica je uspelo zaostri razredni boj proti ostankom kapitalizma in izzvati sovražnika, ki je doslej potuhnjen rovaril. To je resno opozorilo in šola tudi partijskim organizacijam tega kraja, ki v KZ niso videli važnega dela za Partijo in OF in se zato niso dosledno borile proti ostankom reakcije.

V novi upravni odbor so bili izvoljeni najnaprednejši kmetje, ki imajo dovolj volje in sposobnosti za uresničevanje političnih in gospodarskih nalog v KZ. Za predsednika je bil izvoljen tovariš Anton Andošek, za tajnika pa Anton Maležič. Prepričani smo, da bo novi upravni odbor s pomočjo Partije in OF častno izpolnil svoje naloge.

Tone Ožbolt

IZ NAŠIH KRAJEV

To in ono iz Kočevja

NOVICE IZ DOBLIČ

Zaradi izredno toplega podnebja ima Bela krajina siješne pogoje za razvoj sadjarstva, ki bi donosila Belokranjem lepe dohodke. Žal pa to prednost izkoriščajo le nekateri predeli. Med te ne spada Dobljče, nad katerim se po prisilnih pobudah vsako pomlad bobotno razcvetajo divje češnje. Številne mladice nepravno čakajo odrasle roke, ki bi jih polzahnala. Še skorzi nezadovoljno sodnjarjo.

Kaj pa pravijo k temu dobljiški pionirji, katerim lastniki ene ali dveh z bodočo žico ovitih cepeljenih češnje očitajo, da svojo mladostno moč preizkušajo na češnjevih vejah. Tudi njim ni prav, ker morajo zobati sgrezne koščiče. Zato so sklenili da bodo pričeli orati ledino, na kateri bodo divjake uvrstili med žlahtno sadje. V ta namen so se lani napravili na koleskem vrtu drevesnic. Posadili so 30 divjih češnjev in koščiče namreč, letos pa so jih po skrbi vaji in velikih strokovnih napovedih precepili. Tudi to jim še ni bilo dovolj. Že takoj naslednji dan je 35 preizkušenih mladih sadjarjev v vselem razpoloženju krenilo v bližnji gozd. V njem so skakali kot zajčki in iskali mlade divje češnje. Toda iskati jih ni bilo treba, ker so se jim kar same procepele ponujale. Zapele so žagice, zavseleli so se cepilci, noma in žagice. Po ureh urah plodnega dela so vodje grup javili, da so precepili skupno 92 divjakov. Pa še jih bo poplemenitih samo polovico, bo še vedno lepo število. Ob koncu aprila bodo pričeli s cepitvenim za lub. Ker pa zahteva ta način več spretnosti, so se že prej urili v grmovjih leščevja, da bo uspeh zanesljivejši.

Tudi nesreča Tolmincev ni šla mimo naših pionirjev. Po svoji zmogljivosti so zbrali 623 din, kar zneso na enega povprečno 8 din.

Vaščani so na pobudo Vaškega odbora OF začeli popravljati napajališče. Za pozimsko navodilo 30 kupov kamenja, ki so sedaj razložili po raznočim lnovatni zemlji. Le objavljenih jablani, katerima je dal zob časa svoj pečat, bi morali odstraniti, pa bi bil dohod v vas mnogo lepši.

Pohvaliti moramo tudi mladino. Na dramskem udejstvovanju je lahko stečajno med neaktivneje napravili tudi sezonski izdajatelj. Na tretjo igro. Marljivo študira Finžgarjevo dramo »Veriga«, ki jo bodo uprizorili 27. aprila. Junija pa bo njihov trud poplačan s prijetnim izletom na Bled, v Novo Gorico in v Postojno. E. C.

OPEKARNA V GRADACU MODERNIZIRA SVOJ OBRAZ

Opekarne v Gradacu je podjetje okrajnega ljudskega odbora v Crnomlju. Obratovale je že pred vojno, vendar je tako majhnem in neaktivnem napravilo tudi sezonski izdajatelj. Na tretjo igro. Marljivo študira Finžgarjevo dramo »Veriga«, ki jo bodo uprizorili 27. aprila. Junija pa bo njihov trud poplačan s prijetnim izletom na Bled, v Novo Gorico in v Postojno. E. C.

Lansko leto pa je vodstvo opekarne prevzel strokovnjak tov. Trebičan. Lotil se je načrtne modernizacije obratovanja. Pred njegovim prihodom je opekarne zaposlevalo po 29 delavcev. Tov. Trebičan se je odločil, da bo s prenovitimi napravami lahko deloval v razni stanovanjske hiše ter gospodarske stavbe. Gradbena delavnost je v Beli krajini začela že mnogo vojnih ran. Izdelki gradne opekarne pa bodo v bodočnosti omilili stanovanjsko krizo v Beli krajini, zlasti v Crnomlju in Metliki. —c.

TOPLISKE NOVICE

Takoj po osvoboditvi smo v Dol. Toplicah ustanovili podružnico Turističnega društva, ki je bila prva zela delavna podružnica po čedalje manjši. Za pozitivne tujeskega prometa, izboljšavo prometnih razmer ipd. bo društvo spet zaživelo. Nov odbor bo skrbel za olepšavo zdraviliškega kraja in njegove okolice, organiziral bo izlete v partizanske kraje, označeval bo pota in ceste na izletniške točke itd.

Pretekli teden je lovec Drago Henigman ustrelil v Sušici neznan žival. Mislil je, da je zajel vidro, ko pa je žival ugotovil, iz vode je, je po prirodni opisi poznal, da je to pižmova (cibetkova), ki je v naših krajih redka žival. Pižmovko bo nagačili.

Letos smo imeli precej smole čebelarji. Mnogo čebelnih družin je tudi poginilo; nekateri so skoraj ob vse panje. Za lani smo imeli neugodno leto za čebelarje, letonjska škoda pa se nam bo pozgala še vrsto let. Gr.

IZ SOTESKE

V nedeljo, 30. marca, je bil na osnovni šoli sestanek staršev. Upravitelj šole je podal politični pregled, tov. Petelinčarjeva pa je razložila važnost rednega šolanja. Razvil se je živahno razpravljanje o tej najnovjši zdravstveni akciji naše ljudske oblasti, ki daje ogromna sredstva za zdravstveno zaščito. Ljudje so z zanimanjem sprejeli poročilo o novem zakonu o osemletnem obveznem šolanju, ki bo začel veljati letos 1. septembrom. — Upravitelj šole je nato dal pobudo ustanovitve Društva prijateljev mladine ter opisal pomen društva. Pogovorili so se tudi o delu pionirske organizacije na šoli, o knjižnici, igrišču itd.

Sestanek so pozivili pionirji, ki so za uvod zaplesali Titovo kolo in deklamirali.

CRNOMELJ

Dne 1. aprila je bil v Crnomlju ustanovljen iniciativni odbor Strelske družine Crnomelj. Tu imamo sedaj državna pravka v streljanju tov. Mohorka, ki začasnoma prebiva v Crnomlju. Objubil nam je, da bo vodil tečaj in predavanja, s katerimi bo pričel že naslednji četrtak. Tovariši in tovarišice, ki imajo veselje za streljanje, naj se prijavijo pri tovarišu Maksu Pavlinu, in to čim prej, da bomo izpolnili prijavnice in se pripravili za ustavni občni zbor.

V nedeljo, 30. marca, je bil v Crnomlju občni zbor Okrajnega odbora volajških vojnih invalidov. Obisk je bil skoraj stoočiten. Istega dne je bil tudi občni zbor izvršnega odbora Zdrženja rezervnih oficirjev. Izvoljen je bil okrajni odbor združenja in sprejet letni plan, po katerem bodo rezervni oficirji delali v tekočem letu. K.

KRAJEVNI LJUDSKI ODBOR NA DVORU SO RAZREŠILI

Na predlog Prezidija LRS je bil stari krajevni ljudski odbor na Dvoru zaradi malomarnosti in nedelavnosti pri mnogih drugih nalogah, ki so zelo škodovala ugodni ljudske oblasti, razrešen. Za začasnega predsednika je bil imenovan tov. Dušan Zupančič, star partizanski borec iz leta 1941, ki prevzeto funkcijo zelo vestno opravlja. Dvorjani sprašujejo, kdaj bo urejena zadeva s stariim odborom. Stare grehe je treba čimprej razčistiti, krivice pa za storjene napake strogo kaznovati.

ST. JERNEJ JE DOBIL LEKARNIŠKO POSTAJA

Okrajna lekarna iz Novega mesta je pretekli teden odprla v St. Jerneju lekarniško postajo, ki je lepo opremljena in urejena. Na zalogi ima razna izgotovljena zdravila, nahaja pa se v zdravstvenem domu.

Okrog 70 oseb je bilo navzočih na ustanovnem obnem zboru fizkulturnega društva v St. Jerneju, ki ima sekcije za nogomet, odbojko, namizni tenis, jahanje, šah in plavanje. Preteklo nedeljo so fizkulturniki začeli delati planiranje nogometno igrišča na dirkališču pri Domu ljudske pravde pa je igra po odbojki. Zanimanje za sport narašča. Pionirji-šahisti so imeli pred dnevi tekovanje.

Za predsednika občinskega odbora Rdečega križa je bil ponovno izvoljen dr. Julije Saje. Odbor je sklenil, da bo sodeloval pri vseh zdravstvenih in ostalih predavanjih, propagiral bo zdravstvene akcije itd.

Protestnega zborovanja proti izjavljanju italijanskih fašistov se je udeležilo nad tri sto ljudi, ki so z navdušenjem sprejeli resolucijo za pravično rešitev tržaškega vprašanja. Poslali smo jo podpredsedniku vlade tov. Edvardu Kardelju. —c.

OD DVORA DO ZUZEMBERKA

V 98. letu starosti je na Dvoru umrl Franc Strumbelj, eden najstarejših Dolenjcev. Bil je znan po šegavosti in humorju, zato ga bomo vsi ohranili v toplem spominu.

Nenadna odjuga je pobrala ves sneg. Krka je prestopila bregove, vendar ni napravila nobene škode. Kmetje so zoraali prve brazde, sejeje korenje in oves, pa tudi krompir so začeli saditi. Ker je sneg lezal zelo dolgo, je precej pavnice segnilo. Tudi pri nas so se pojavile prve lastovke, v začetku aprila pa je spet zapadlo 10 cm snega, a ga je toplo sonce kmalu pobralo.

Za ponesrečenje na Tolminkem so v Zafari in Cvibljih nabrali 998 din, v Gradcu 583, v Vel. in Malem Lipju 1261 in v Žužemberku 1882 din. Ustanove in podjetja dolejš niso ničesar darovali.

Ta pa ni aprilska, čeprav se je dogodila nekemu dimnikarju na Dvoru ravno na dan 1. aprila. Narodno je motvilni s kolesom okoli mesta, naenkrat pa se je znašel s kolesom vred v hladni Krki. K sreči se ni zgodilo ničesar hudega, le moker je bil do kolke, pa tudi tinočki, ki jih je tiskal v dimnikarski kapi, so se pošteno promočili. S. H.

IZ ADLEŠIČEV

Zimski čas smo tudi Adleščani pridno izkoristili: eni na kulturno-prosvetnem delu, drugi na izobraževalnih tečajih, dekleta pa na gospodinskem tečaju.

Udeleženci izobraževalnega tečaja so pod skrbnim vodstvom ravnateljice nižje gimnazije tov. Dušana Muca mnogo pridobili, kar se vidi tudi iz zanimanja, uspehov in redne udeležbe 32 tečajnikov.

Gospodinski tečaj je obiskovalo 16 deklet iz okoljskih vasi. Vodila ga je tov. Olga Petrič. Mnogo večerov je prebila v kuhinji z bodočimi gospodinjami. Poskrbela je tudi za koristna zdravstvena in druga predavanja, tako da so se dekleta lahko seznanila z mnogimi novostmi. V jeseni pa bi rade imele tečaj, na katerem bi se naučile vlaganja sadja in zelenjave.

Tečajnice gospodinskega tečaja in oni iz izobraževalnega se zdaj — čeprav so s tečajem že zaključili — pridno pripravljajo na kulturno prireditve. Poleti pa nameravajo organizirati prijeten izlet. V. L.

HUDA NESREČA NA DVORU

Težka nesreča, ki se je pripetila na Dvoru, je zahtevala smrt konja. Nesreča bi lahko bila še hujša, če ne bi pravočasno prišel na pomoč poirtvovalni gasilec.

Ze stari furmani, ki so ob koncu prejšnjega stoletja prevajali železno rudo v dvorske plavže, so uporabljali pri starem dvorskem napajališču za konje in govedo. Stare pravice pa so jim vzeli, ko so popolpe lani prezidali in napravili tovarno. Poprek so skopali jarek in tako onemogočili napajanje. Zato so se vozniki morali posluževati nevarnejšega mesta, kjer se je pred dnevi zgodila težja nesreča.

Voznik Vinjo Pečjak iz Hinj je peljal les na postajo. Spetoma je hotel napoliti konje, ki so nevarnem napajališču za konje, vendar voda potegnila konja v nozdr v deroto Krko, ki je vse skupaj vesol do Podgozda. Tam je voz nasedel na koronice. Po čudnem naključju se je en konj rešil, druga se je voz pokopal pod seboj in je utonil. Na pomoč so takoj prišli gasilci, ki so z izredno poirtvovalnostjo pričeli reševati. Tov. Kunej, Glavač, ki sta šla na kraj nesreče s kolonim, sta v narasi Krki prevrnila v vodo, vendar pa se jima je posrečilo, da sta s trudom pritrčila na voz verige, da so potem voz in mrtvega konja potegnili na suho.

Prebivalci in vozniki zahtevajo, da spet uredijo napajališče tam, kjer je bilo že stotletja. Nesreča se lahko še večkrat ponovi, saj je takoj drugi dan tov. Krafeljan iz Jame tudi zdrnil konj v Krko, ko ga je napajal, a so ga še pravočasno rešili. V interesu varnosti je, da KLO takoj poskrbi za ureditev napajališča, saj se to z malo dobre volje lahko takoj napravi. S. H.

NOVICE IZ RIBNIŠKE DOLINE

Če človeka zanese pot v Ribnico, se začne zaostalosti, ki vlada v trgu. Za ostan, ki pelje a postaje do trga, je v obupnem stanju. Ni ga menda človeka v Ribnici in ne v Kočevju, ki bi posvetili vsaj malo pažnje tej razdrapani cesti. Cestariji nismo videli na tej cesti že več let. Ali ima javnost res tako malo smisla za vzdrževanje tako važne ceste? Še vsaka pota daleč kakoli so mnogo boljše.

V trgu je bilo zadnji čas popravilnih nekaj od vojne poškodovanih hiš, a to samo zunan, stanovanjsko vprašanje pa še vedno ni rešeno. Ustanovili so sicer krajevno stavbno podjetje, toda kaj pomaga, ko kažejo skoraj vse hiše zunan in znotraj še vedno isto lice kakor prve dni po vojni. V dežnem času ni varno hoditi po pločniku, kajti s vseh streh lije voda človeku naravnost na glavo. Hudomušnje pravijo, da je ta neprosto voljna prha posebno za Ribnice, ki je drugje ne najdeš.

K tej posebnosti pa se je 1. aprila pridružil še drugi. Dostavitev pošte, oziroma prevzem ni več na kolodvoru v Žlebitu za Sodratico in druge sosedne kraje, temveč v Ribnici. Prevzajal jo bo avtobus Trava-Kočevje. Namesto to bi Sodratica prejela pošto že zjutraj, jo bo odsejal prejela sele proti večeru, oddaljeni kraji pa z zamudo dveh do treh dni. Takega nazadovanja nikakor ne moremo trpeti v novi Jugoslaviji! Čistina deklica v Ljubljani niso premislili, da sta na ta način prišli na skupnostni in nikakor ni na mestu, da tako nazadujemo.

V Ribnici je bila pred nekaj meseci ustanovljena podružnica Društva pokolenecov. Kako potrebna je bila, dokazuje dejstvo, da dan za dnem tudi naj bližnji pomoči in zaštite ljudi, ki so bili v vojni. V Ribnici je bila pred nekaj meseci ustanovljena podružnica Društva pokolenecov. Kako potrebna je bila, dokazuje dejstvo, da dan za dnem tudi naj bližnji pomoči in zaštite ljudi, ki so bili v vojni. V Ribnici je bila pred nekaj meseci ustanovljena podružnica Društva pokolenecov. Kako potrebna je bila, dokazuje dejstvo, da dan za dnem tudi naj bližnji pomoči in zaštite ljudi, ki so bili v vojni.

Učence Matija Čampa iz Slatnika si je pred nekaj meseci zlomil nogo. Bil je za varovan v šoli in bo zdaj prejel od DOZ 1500 din za ves čas, ko je bil dela nezmožen.

V Ribnici imamo Kmečko delovno združenje. Kako čudne pojme pa imajo nekateri člani te združbe o skupni lastni dokazuje dejstvo, da si je zadruženik Anton Prlesnik iz Hrovčac lastil pravico do sadrženega kova, ki ga je prodal. Zato se bo eno leto pokoril v zaporu. K. H.

KARTALJEVO

Zelo hitro je potekal zimski čas, posebno nam v izobraževalno-gospodinskem tečaju. O delu in uspehih smo vam že poročali. Naj omenimo še zaključek, ki je bil 16. marca. Tečaj je dopolnilo izobraževalno-gospodinsko seveda povabljen, ker so jim naše kuharice pripravile dobro kosilo. Od 9. ure zjutraj in pozno v noč si je ljudstvo ogledovalo bogato razstavo kuharskih in ročnih izdelkov tečajnice. Obiskovalci se niso mogli naučiti, da so se tečajnice mošje v tako kratkem času toliko lepega in koristnega naučiti. Veliko tečajnic je imelo v mislih, ob koncu tečaja pa smo videli njihov velik napredek.

Dopolnilo je bila kulturna prireditve. Trideset tečajnic je zapelo pet lpih narodnih in partizanskih pesmi. Igralska družina pa nam je uprizorila Finžgarjevo igro »Naša krša. Na prireditvi je bilo toliko ljudstva, da je bila dvorana za vse premajhna. Po končan prireditvi je bila tečajnica.

Da bi naše ljudi zadovoljili, smo naslednje nedelje ponovili igro. S tem v zvezi je bila tudi proslava 8. marca, ker je nismo mogli imeti prejnjajo nedeljo. Naše tečajnice so nastopile s »Himno ženi« in ponovile tudi vse druge pesmi. Upraviteljica šole tov. Marija Kranj je imela govoro o pomenu dneva 8. marca in tečajnic je spodbudila, ob koncu izjaviti svoj skromni program. Dva dni je bila spet polna. Po vsem tem pa so tečajnice pogostile matere in žene in jih lepo zabavale.

Vaščani in drugi si želijo še več takih tečajev, kulturnih prireditev in proslav, saj prej skoraj nismo verjeli, da bi mogli sami kdaj napraviti kaj takega. M. K.

HIGIENSKE PRILOGE V KOČEVJU

Na nedavni seji mestnega odbora Rdečega križa so pretresali vsa prečta vprašanja higienskih prilog mesta. Zdravnik dr. Roman Vidmar je prisotnim tolmajal nevarnost zopetne pojave epidemije tifusa. Če ljudje ne bodo upoštevali vseh navodil, letos je za tifusom ogroženo že vsi ljudi, ki se zdravijo v Ljubljani. Samo obhajanje, da bodo nedisciplinirani ljudje kaznovani, ne bo imelo uspeha! Ravno nasprotno — za to smo imeli lep primer ob lanskem preventivnem cepitvenju proti tifusu. Zelo velik odstotek se jih ni cepilo, sicer pa tudi ni bilo prave evidence, da končno niso vedeli, koga je treba kaznovati. Tovariši dr. Vidmar je tečajnic dal vse priporočila za rednega pregleda šolske mladine, saj se je pri tej akciji zelo trudili. Stanje ni nič kaj zadovoljivo in bo na tem področju treba še veliko dela.

Ob koncu razgovorov so prišle na dan razne evetke kočevske nehižene: omdetavnje smeti vseprek, nered v mestni klavnici, pomanjete gostinskih lokacij, kadar so v njih gosti in še mnogo podobnega. Odbor je sprejel sklep, da bo zbral sredstva, s katerimi bodo poslali nekaj otrok na okrevanje. Potrebno pa bi bilo več sodelovanje mestnega prebivalstva z Rdečim križem. —ko

Oglas

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 11. do 14. aprila: ameriški film »Sunset Boulevard«.
Od 15. do 17. aprila: angleški film »Noro srce«.
Od 18. do 21. aprila: naš prvi volhumski film »Poslednji dan«.

Kino

PREKLICIJEM osebno izkaznico št. 26092. Godan Jože, Zagrad, n. Skočjan pri Novem mestu.
KUPIM dvotarifni števec 220/280 V 15 A in 10 A s preklapno uro na isti števec — po dogovoru. Cveljar Jože, mlinar, Dol. Kamenec, pošta Novo mesto.
KUPIMO stare dolenjske lokalne časopise, posamezne številke, vezane oziroma nevezane letnike (Dolenjske novice itd.). Ugodne cene! Ponudbe poslati na Uredništvo Dolenjskega lista, Novo mesto.
PRODAM dolensko kolo, moško obloko in radio Philips, vse v dobrem stanju. Naslov v upravi Dolenjskega lista.

Kočevsko prebivalstvo je ogorčeno protestiralo proti nenasitnemu teku italijanskih iredentistov in fašističnih šovinistov. Industrijski delavci, rudarji in nameščenci, mladina in kmetje so v sprevidu vzklkali maršalu Titu in Partiji ter dajali duška notranjim čustvom z geslom: Tujega nočemo, svojega ne damo! Prebivalstvo se je zbralo pred Mestnim ljudskim odborom ter burno odpravljalo govore in z navdušenjem sprejelo resolucijo, v kateri zahteva tudi kočevsko ljudstvo, da odmaknejo italijanski fašisti svoje grabežljive roke od naše s krvjo prepojene zemlje.

Delavski svet tekstilne tovarne v Kočevju je imel te dni prvo sejo, na kateri je obravnaval že vrsto prečih gospodarskih vprašanj. Po seji je bil prijeten družabni sestanek.

Muhasta priroda nam je prve dni

Škodljivci kmetijske zadruge Podzemelj pred sodiščem

Pred okrajnim sodiščem v Metliki je bila 28. in 29. marca razpravljena proti uslužbenemu kmetijski zadruge Podzemelj. Zagovarjali so se: poslovođa Vekoslav Fabjan, upravnik gostišča Rudman in uslužbenka Frančiška Brinc.

Poslovođa KZ Fabjan in upravnik gostišča Rudman sta bila obtožena, da sta nabavila sod. vino in izganje za KZ, pri tem pa ponaredila račune in napisala večje cene, kot sta jih v racioni plačala. Račun ata predložila KZ v izplačilo, razliko več tisočakov za ata opravila v svoj žep. Poleg tega sta bila obtožena, da sta izstavljalca ponarejene račune oziroma imena prodajalcev o nabavi vina brez njihovega podpisala. Rudman je opustil evidenco in obdržal denar. Fabjan je je opustil nadzor nad gostiščem KZ, kjer je primanjkovalo 134.000 din.

Fabjan je tudi večkrat obdržal vplačan denar za lastno uporabo in ga še doslej ni vrnil KZ. Pri poslovanju je bil tako malomaren, da niti ne ve, za koliko se KZ napravi za odpravo raznih kmetijskih izdelkov. Fabjan je proti navodilom trgovskega poslovanja odkupoval nepouporabno blago in slaba, za prodajo neprimerna zdravila zreliska. Zato je v zadrugi nastalo 180.000 din primanjkljaja.

Fabjan je leta 1930 in 1951 pri trgovanju z industrijskimi izdelki ustvarjal in dopuščal neprevidno poslovanje, zaradi česar je na-

aprila poslala popolnoma nepričakovan sneg. Snežilo je kakor sredi zime, saj je padlo skoraj 20 cm snega.

Rudniško čevljarstvo delavnice je te dni prevzel MLO Kočevje. Rudnik je oddal delavnico zaradi previsoke akumulacije, ki bi povzročila znatno podražitev uslug. V tej delavnici bodo tudi odšli imeli prednost rudarji.

Rezervni oficirji Kočevja so imeli te dni ustanovni občni zbor. Izvolili so 11-članski upravni odbor in tričlanski odbor časti, v katerem so org. sekretar OKKPS tov. Ožbolt, direktor rudnika tov. Klančičar in predsednik OLO Kočevje tov. Pirnat.

Kino predstave na rudniku. Do otvornitve nove dvorane v Salki vasi bodo redne kino predstave na rudniku v rudniški menzi, in sicer ob petkih, sobotah in nedeljah. —lg.

FIZKULTURA ŠPORT SAHA

V Novem mestu bo cross za prvenstvo Slovenije

Cross za prvenstvo LRS, ki bi prvotno moral biti v Novi Gorici, bo v Novem mestu. Tekmovanje se bo pričelo v nedeljo 20. aprila ob 11. uri popoldne. Start bo na Navezjevi nagradi za vsakega šahista mora biti zmaga! Vsek šahist je dolžan, da skrbi za dvig kolektiva, ne pa samo za svoj osebni prestiž!

Velika ovira za razvoj šahovskega življenja v Novem mestu je pomanjkanje primerne prostora. V ta namen se je društvo že večkrat obrnilo na metodajne forume, pa tudi sami smo stikali za kak primeren lokal, toda žal nam ni uspelo. Še kavarina, ki ima dobiček od šahistov, je čestokrat onemogočila delo in izjavljala, da spremla potrešimo.

Za nadaljnji razvoj šahovske igre najno potrebujemo demonstrativno desko, da bi na njej novincev in ostalih šahistom prikazovali zapleteno pot raznih otvoritev in končnic.

Pri nas imamo precej lepo število šahistov, ki pa še niso vključeni v nobeno društvo; so neorganizirani šahovski igralci. Tem igralcem je treba povedati, da le kolektivni pomeni moč in napredek!

Tudi masovne organizacije naj razlože svojim članom pomen šahovske igre za pobijanje mistike, za čvrstitev volje do razmišljanja. Tako vestransko podprt šahovski življenje bo želo uspehe. Ne bo se potem zgodilo kakor se je v Novem mestu, da je neka sindikalna podružnica odbila podporo Šahovskemu društvu, češ da smojze zapravilo preveč denarja. Nasprotno pa moramo pohvaliti sindikalna podružnice, uprave in ustanove, ki so darovale šahovskemu društvu lepa darila!

Putnik Novo mesto

Priredit za 1. maj sledeče izlete:
3-dnevni izlet na Rab
obiski obhodi naših internanccev iz obkisa NOB. Odhod iz Novega mesta 23. aprila ob 18. uri. — Cena izletu 1490 din.
Enodnevni izlet na Plitvička jezera z avtobusom. — Odhod 1. maja ob 3. uri zjutraj iz Novega mesta. — Cena izletu 1258 din.
4. maja: posebni vlak v Ljubljano: ogled tekem za svetovno prvenstvo v roketouletu. — Cena za dijake 160 din, za ostale 238 din s plačano vstopnino.
Oglejte si Rab in Plitvice v spominadanskem cvetju! Prijavite se posamič ali skupinsko vsaj do 20. aprila!

PUTNIK NOVO MESTO

telefon 105

Gibanje prebivalstva

CRNOMELJ
V mesecu marcu se je rodilo 32 otrok (20 dečkov in 12 deklet). Umrljo je 23 oseb, od teh 14 moških in 9 žensk. porok pa je bilo 7.

Poročili so se:
Zugelj Franc, posestnik iz Dobravic in Malenček Marija, delavka iz Malin; Majeric Viktor, poljedelski delavec iz Predgrada in Kraljič Katarina, poljedelka delavka iz Deskevo vgradi; Kenda Rafael, državni uslužbenec iz Idrije in Salovic Alojzija, kuharica iz Novega mesta; Furjan Marjan, železniški uslužbenec iz Praprotn in Goršek Rozalija, gospodinska pomočnica iz Trebnjega; Kavčević Adolf, železničar iz Ptuja in Golšč Danica, poljedelka iz Suburja; Stefančič Janez, železniški uslužbenec iz Metlike; in Simčič Bara, poljedelka iz Rosanjac; Vovr Anton, poljedelec iz Radovice in Štamphar Emilija, poljedelka iz Radovice.

Umrlj so:
Anecelj Stefan, posestnik iz Semča, star 81 let; Jakač roj. Flek Marija, užitarica iz Gradaca, stara 83 let; Susterič roj. Vjdetič Jožefa, poljedelka iz Predgrada, stara 38 let; Svajncar roj. Kmetovalec, iz Podzemlja, star 7 let; adončič Jurij, kmetovalec iz Vinice, star 81 let; Petric Anton, poljedelec iz Suhorja, star 76 let; Stariha Gregor, mizarški pomočnik iz Suhorja, star 35 let; Pirkovič roj. Jatič Ana, užitarica iz Metlike, stara 81 let; Stenpa Margareta, oskrbovalnica iz Metlike, stara 74 let; Palič Rok, upokojenec iz Metlike, star 92 let; Ko-

betič Janko, posestnik iz Crnomlja, star 61 let; Brunskole Matija, užitar iz Dobljče, star 82 let; Panjan Marieta, užitarica iz Vojne vasi, stara 52 let; Simončič Marija, posestnik iz Petrove vasi, star 50 let; Kapš roj. Simončič, učiteljica iz Petrove vasi, stara 72 let; Tessari Anton, otrok iz Talčevja vgradi, star 9 mesecev; Vidmar Jožica, otrok iz Kota pri Semču, stara 13 mesecev; Študelj roj. Kočevar Marija, užitarica iz Trebnjega vrha, stara 69 let; Kofalt Ana, užitarica iz Streklejceva, stara 78 let; Pešelj Martin, posestnik iz Dragataeva, star 82 let; Jančič roj. Jozef, kmetovalec iz Starega trga, star 68 let; Veselič Nikolaj, otrok iz Tribuč, star 3 mesece.

Kaznovani kršilci predpisov v Novem mestu

Razgrajaska triperesna deteljava so mizarški pomočnik Viktor Vočina, mlinar Ivan Zupančič in mlinarski pomočnik Anton Lipovec. Svojo »koliko radi kažejo z razgrajanjem po mestu in tudi v Simehlu jih že poznajo. Komisija za prekrške MLO Novo mesto je kaznovala Viktorja Vočina s 500 din globe, Ivana Zupančiča s 400 din globe in Antona Lipovca s 300 globe. Če ta kazen ne bo zalegla, bo treba proti njim uporabiti seveda ostrejša kazni.

S 1200 din globe je bil kaznovan Janez Košak z Ločenske ceste, ker pusti teči gnojnico čez Gerdesićevo ulico. Čeprav je bil na to že večkrat opozorjen in ma je MLO ponudil za popravilo potrebni material pa zanj niti ni pobral, da bi odpravil teče gnojnice, nad katerim se sgraja vse več snega.

Zaradi kaljenja nočnega miru je bil kaznovan Jože Mikec, železničar, s 400 din globe. Tako kazni si je priuščil s podobnim dejanjem tudi Ludvik Zagar, ključavničar iz Novega mesta.

Vse izrečene denarzne kazni gredo v socialni fond.

TOVARNA UČIL CRNOMELJ

UČILA in učne pripomočke za vse vrste šol in za specialne potrebe
SOLSKO OPREMO
OPREMO za laboratorije in predavalnice, univerze in visoke ter srednje šole
izdeluje po lastnih ali poslanih načrtih

Ruperška čarovnica

Pred 256 leti so na Dolenjskem še zažigali „čarovnice“

Pišlo uro južnozahodno od Novega mesta je sredi gozdov nekaj stal grad Ruperč vrh, ki ga je sezidal mehovski graščak Jože Ernest Paradaiser. Zidali so ga polnih šestnajst let. Ljubki gradič je postal žrtve druge svetovne vojne. Danes spominjajo nanj le še mrke razvaline sredi cvetočih poljan.

Ruperč vrh je bil naslednik nekaj tako mogočnega Mehovega, ki je znan zlasti iz dobe kmečkih puntov. Gospoda se je kasneje preselila v dolino. Z njo je šla tudi njena oblast, ki je predstavljalna v 17. in še v 18. stoletju silno »Mehovsko in ruperško gospodstvo«. Na Ruperč vrhu in na Mehovem je bilo graščinsko sodišče, ki mu je načeloval krvavi sodnik — Bannrichter. Tako krvava sodnija je imela neomejeno moč nad svojimi podložniki. Tudi Novo mesto je imelo svojega sodnika, ki je vsako leto enkrat slovesno objahal vso dve uri dolgo mestno mejo, toda ruperški in mehovski sodnik sta bila dosti večja gospoda od novomeškega.

Kot drugod po deželi, so v oni prosvetljeni dobi tudi v srcu Dolenjske preganjali čarovnice. To je bila pač najhujša zabloda one proslute dobe. Največ so trpele ženske. Po zaviljivih in škodoželjnih osumljenih se je ubožica le stežka rešila, ostal pa ji je umazani pečat in živela je v stalni nevarnosti, da bo zaradi ljudske zlobe in neumnosti končala na gmadi.

Leto dni po Valvasorjevi smrti je ruperško sodišče obtožilo 53-letno kmetico Nežo Jeršetko čarovništva. Po dvakratnem menjenju pa je priznala le to, da je ob gotovem času nabirala po polju roso in da je redila kače, s katerimi je sosedovim kravam in ovcam jemala mleko. Ker ji hujšega niso mogli dokazati, so jo izpustili. Dve leti kasneje sta jo dva ovaduha ponovno obtožila, da je čarovnica. Obtožnico je 11. aprila 1696 sestavilo mehovsko sodišče.

Neža Jeršetka, kakor jo nazivajo stari arhivi, je priznala, da je rojena v bližini Žužemberka, 55 let stara, poročena, mati treh samskih otrok in kmetica, podložna baronu Prennerju.

Obtožnice ni hotela priznati, zanikala je tudi tisto, kar je pred dvema letoma priznala na Ruperč vrhu. Mehovsko sodišče pa jo je na vse to obsodilo takole: »Ker je že pred leti priznala, kar zdaj taji in ker je celo nameravala pobegniti, naj pride v mučilnico.«

12. aprila ob desetih dopoldne so jo posadili na natezalnico in jo pustili na njej do dveh jutraj, torej polnih šestnajst ur. Da se reši strašnih muk, je priznala vse, kar je sodišče zahtevalo od nje. Priznala je za resnično tudi tisto, česar jo je obdolžil že justificirani tat Jakob Šupe. Dalje je izpovedovala, da jo je pokojna kmetica, po domače »Bundra«, pred sedmimi leti k temu zapeljala in jo naučila, kako se pobira rosa in

kako se pomnoži oziroma odvzame živini mleko, za kar je uporabljala kačo goža. Dala ji je čarovniško mazilo, s katerim se je mazala in uganjala čarovnije na križpotu blizu Ruperč vrha, o veliki noči pa na gori Smerjaku. Tam so plesali. Bila je z njo tudi prijateljica Katarina Pirčeva.

Nato so vsi odplavali na Klek, kjer so pili vsakovrstno sladko in kislo vino ter prigrizovali bel, črn ali zelen kruh. Namesto s štrklji so se mastili s konjskimi figami. Vse to so delali s pomočjo svojih peklenskih pripomočkov. Prejšnje leto se je udeležila take pojedine tudi Marina, Lovrčeva žena, ki je napravila kasneje pod bližnjim Ljubnem od silne velike škode.

Na Kleku je bilo veselo. Vse je poskakovalo, norelo in plesalo, med njimi hudiči, ki so jih poznali le po velikih rožičkih, sicer so bili običajni kot kmetje. Tudi Nežka je imela med njimi ljubčka. Jacek mu je bilo ime. Zastaven možak, le zelo mrzel je bil po rokah, nogah in po vsem životu.

Končno je leglo vse k počitku. Tudi Nežka se je spravila s svojim ljubčkom na ležišče. On ji je obljubil denar in blago, ona pa mu je zapisala telo in po smrti še dušo. Da se v veliki gneči ne bi zgrešila, ji je zapeljavec zarisal pod levo ramo črno znamenje in ji naročil, naj pride na vsak sveti večer tja. Bila je kasneje še trikrat tam in je svojega ljubčka zelo priklenila nase.

Mučena obtoženka je izdala tudi recept čarovniškega mazila. To delajo ob treh različnih časih: na veliki četrtek, na binško nedeljo in ob sobotah zvečer. Vedno pa na Kleku. Vsakokrat pridenejo mazilu tudi človeško srce in mast. Prej omenjena »Bundra« je polletno dekletce ponoči prerezala z no-

žem ter mu odvzela srček in mast, kar je porabila za mazilo. V izbo je splavala skozi okno. Pri izdelovanju čarovniškega mazila uporabljajo tudi hostijo, ki jo je obtoženka prejela nekoč pri frančiškanih v Novem mestu, jo zavila v rutičo in jo štiri leta hranila v skatlici. Tudi za točo je povedala, da jo delajo iz kvatnega pepela, peska in jutranje rose.

13. aprila je bila pred vsem sodnim dvorom še enkrat vprašana, če je v mučnicini izpovedala resnico, kar je nesrečno žensko bitje seveda potrdilo. Kaj pa ji je tudi preostalo? Smrti je bila zapisana, to je vedela, čemu si še večati in daljšati muka!

Cez tri dni je bila sojena in obsojena »po božjih in cesarskih postavah zaradi čarovništva, s čimer se je pregrešila zoper božjo in cerkveno zapoved, ker je zatajila pravo vero, visoki sodni dvor zasmehljivo omalovaževala, častila živega vruga in se z njim večkrat spečala. V svarilo in opomin drugim se ji na morišču zadržne vrvi okoli vratu in se jo zadavi, njeno truplo pa se vrže na gmado in upepeli.« To se je zgodilo še isti dan, 16. aprila 1696. leta ne daleč od ruperškega gradu.

Obsodba nosi črn žig, pritisnjen na mehovskem gospodstvu. Podpisan je: Dr. Johann Goehar (Janez Kočvar) kot rimsko-katoliškega Veličanstva krvavi sodnik v vojvodini Kranjski (als römisch-kaiserl. Majestät Bann-Richter in Heroogtum Krain, m. p.) l. r.

Kakšnim »prosvetljenim glavam« je bilo naše ubogo ljudstvo na milost in nemilost izročeno še pred četrtristoletjem! Pomilovalno zremo sedaj na one čase, ki pa so bili za našega preprostejšega človeka vse prej kot lepi.

Viktor Pirnat

Mike iz Belokrajne pripoveda...

Znate, vale po naši bi Vam zaufal, kak sem fčera otišal v mesto f posete k tistemu kumeki, kaj nas f novine devljejo i se s tistih, kojim pisaje f dolenskom listi ni praf, fčasi dakaj i našpotajo. Dakaj, meni je fse praf, ja si f tistih grošef nisam omastil brade i omočil brkof, za koje neke ludi i še sa glava boli. Kumek od dolenskoga lista so mi pokazali nekakošno pisaje nekšega kumeka i nekovega sela kod Lahinje. A kaj bi vam pripovedal? Vale sami štejte, kak je pisal, boste konči seznavi, kakove prge živido kod nas:

»Vale mi pošlite otreš ot tistoga dopisnika, koji je napisal f dolenskom listi broj trenajst i spopote malhe o našem selu, zakaj fse tiste stvari so ne istina. Vale da mi pošlete, zakaj hoćmo ga tožit ali na Gavgenhribu vesiti...«

Znate, koga sam rek kumeku vredni? »Note, hitite tisto pisaje f koš. Mi f Belokrajni praf znamo, kak je le-ta kumek, koji se sa jadi, naleval vodico f sod, kadi je bilo vino. Dakaj, bil je žejen grošef, pa so mu žejo fgnoli v aresti. Znate, naši ludi na oblasti ne verjamljejo f Isusov čudež. No mu pišite, naj jako lepo stisne čubico i muči, zakaj ludi jako dosti govorišo o njegovom čudeži, kak je ka Isus f Kanogalileji mešal vino i vodo...«

Pole so me kumek fpraševljali, ak znam, kadi živi f Belokrajni nekakošna vučiteljka, koja pošlje pakete prelškošme popi, koji sedi f luknji.

»A recte mi, kak se je taj pop začepil f luknjo?« sam f momentu htel fprašati, a vale se vujdril po čelu, zakaj sam se domislil, kaj sam o tom popi štel f novinah, kak je taj pop zmenei špotal ludi i vernike f cervki. Kadi živi ta vučiteljka, toga ja kumeku nisam htel zaufati. Naj kumek ot dolenskoga lista iše sami fpraševljejo po fseh po-

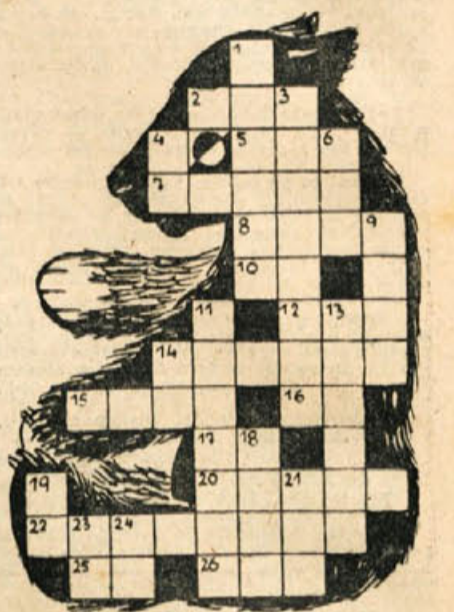
štah f Belokrajni, pa bodo seznavi. A kaj se popa s Preloke tiče, bogme, zahranil se bo! Nič kako se bo f luknji kak jazbac fdebllil, ak bo jako dosti takovih vučiteljk f Belokrajni. Ja, bo-me, mislim, ak je kadi takova vučiteljka, naj lepo voga našo oblast, zakaj še stozine že dugo je kaj ne vodijo konči samo f Rim. Iše to mislim, ka bi bilo bolje, da bi vučiteljka, koja ne zna, da ne je lepo militi se s popih, koji so f luknji, lepo zaboravila na lumer tiste hiže, kadf se pop sedi i se smišljava na grehote svoje.

Pole so mi kumek od novin stisnoli roko, pole pa sam otišal nezi f Belokrajno i zapovepal si tisto narodno: »Mike v mesto — Mike iz mesta...«

Kada bom moral drugoč pojft f mesto, bom k speti išel f posete h kumeki ot dolenskoga lista i jim iše kaj zaufal. Sa pa se dobro imejte! Pozdrfaj is srca!

Mike iz Belokrajne

Križanka „MEDVEDEK“

Danes pa nekaj za vas, cicibančki! »Medvedka« smo natisnili res samo za najmlajše! **Vodrovno:** 2. nabirajo čebele, 5. glavni števnik, 7. pripadnik hrvaškega naroda, 8. prav tak, isti, 10. trdinica, 12. jokanje, 14. koliko je 5 x 60, 15. — ne nos, 16. kazalni za imek, 17. veznik, 20. oblika glagola čakati, 22. prebrisan, zvit, 25. osebnii zaimek, 26. ru meočkijni pič. **Naravnio:** 1. divja žival, kosmatinec, 3. koliko je 3 x 4, 4. dva enaka soglasnika, 6. otroško ime za oče, 9. na kakšen način, 11. majhen prt, 13. prebivalec otoka, 14. tukaj, 18. potem, 19. upanje, nada, 21. kosaenje, 23. skrajni konec suhe zemlje, 24. dva različna samostalnika. Rešitev bomo objavili v prihodnji številki.

Za dobro voljo

TAKA SPREMENBA!

»O, glej ga, to je pa naš stari Kociper — kako ti pa gre, saj se že lep čas nisva videla! Pa izpremenil si se, človek te še spoznal ne bi!«
»Oprostite, jaz nisem Kociper!«
»Viš ga, strela, tudi Kociper nisi več?«

OPRAVLJIVKA NA DELU

»Veste, gospa Korenčkova, tisti fini gospod, ki je stanoval pri Jesihovih, bo poročil domačo hčerko — tisto hudobno, razvajeno in razuzdano dekle.«
»Gospa Makarončkova, to pa že ni res! Tisti gospod se je že zdavnaj preselil!«
»Kaj pravite? Tak lopov! Kako je mogel pustiti ubogo deklico, nedolžno stvarco, tako nesramno na cedilu!«

DOLENJSKI PIONIR

Pionirji „Toneta Tomšiča“ s Črešnjevca pišejo

Dragi Dolenjski listi! Naj se tudi mi, pionirji šole Črešnjevca v Beli krajini oglasimo, da ne bi kdo mislil, da spimo!

Naš odred nosi ime Toneta Tomšiča. To ime imamo že odkar smo se v šoli učili o našem junaku, heroju in talcu tovarišu Tonetu Tomšiču. — Kaj delamo pionirji na Črešnjevca? Dela je veliko; da pa so uspehi večji, delamo v skupnosti in soglasju. Pred šolo smo uredili gradice. Vse smo prekopalni in zasadili z rožami. Radi beremo knjige iz šolske in ljudske knjižnice. Radi se učimo, samo 3. razred se bolj slabo uči. Res je tudi, da nekateri starši preveč silijo nas otroke z raznimi domačimi deli. Zato je tudi uspeh pri nekaterih

bolj slab. Dobra volja pa nas je privedla do sklepa, da bo odslej naša prva naloga — učenje. Zato učimo v krožku boljši pionirji tiste, ki imajo slabe uspehe. Posebno v računstvu si pomagamo. Pripravljamo igrice, s katero bomo razveselili starše ob koncu šolskega leta. Deklice izdelujejo škatle in jih

preoblečejo s svilo, izdelovati pa bodo začele tudi košarice. Mi dečki pa bomo zdaj pisali jajčka po stari belokranjski navadi.

Tu smo našli samo del naših opravkov. Upamo, da se bomo še oglašili.

Lepo Te pozdravljajo vsi pionirji in pionirke šole Črešnjevca!

Zani Škrinjar, 4. razred

Cicibani in pionirji, v kratkem izide nova številka Cicibana!

Zvedeli boste, kaj se je zgodilo fašističnemu oficirju, ki mu je hrabri Mihče nastavlil past, ker je kradel jajca njegove kokoške! O mali, neumni, domišljivi beli miški boste silšali, ki jo je ujel stari Muc. Pa o janjčku, ki je s svojo bistroumnostjo prevaril šakala, jastreba, orla in še druge ptice in zveri, ki so ga hotele požreti. Janjček pa jim je srečno ušel! Štrukelj Mukel pa vam bo gotovo najbolj všeč. Dobil je od tete pisano piščo, ki se je skrilo v ognjiščem... Kaj se je zgodilo z ognjiščem, kaj s kravicami, ki so vodo popile in kaj z loveci, ki so ptičke postrelili?

Berite 7. številko Cicibana, pa boste zvedeli! Kaj boste rekli o Tonaču Lahuhi, ki je v šoli spal, se nič učil, pohajkoval in cigarete kadil, glasno smrčal in končno iz šole frčal? O malem zvončku boste brali, kako je pridrl iz čebulice na dan in pozdravil zeleno pomlad. Rešili boste križanke in uganili uganke, seveda če ste kaj bistrih glav! Če znate peti, boste zapeli pesmico o prvem aprilu. V Cicibanovem kotičku

pa boste zvedeli, kako so mariborski otroci tekmovali za Prešernov praznik; skupina Avijon je premagala skupino Polž. Ves Ciciban je poslikan z najlepšimi, pisanimi slikami, ki bodo vašim mlajšim bratcem in sestricam, ki še ne znajo brati, še prav posebno všeč.

Naročite se na Cicibana v šoli! Celoletna naročnina stane 135 din, posamezna številka pa 15 din. Lahko pa kupite posamezno številko tudi v knjižarnah, kjer stane 20 din.

ANEKDOTA

Ker se na mnogih sejah o mirovni pogodbi z Italijo delegati niso mogli zediniti, kje naj bi šla meja med Italijo in Jugoslavijo, je ameriški delegat predlagal, naj bi Jugoslavija in Italija postavili na mejo vsaka po eno divjičjo, začeli boj in točno tam, kjer bi teden dni kasneje tekla vojna črta, naj bi šla meja. Francoski delegat je takrat razburjen vstal in protestiral: »Nočemo, da bi mejili z Jugoslavijo!«

TREBANJSKA MLADINA NA ODRU

28. marca zvečer je trebanjska mladina doživela velik dogodek. Prvič po osvoboditvi se je mladinska dramska sekcija SKUD »Josp Jurčić« predstavila publiky z dobro naštvirano igrico »Pogumni Tonček«. Igro je napisal J. Špičor, režiser pa jo je postavil na oder mladi režiser Janez Gartner. Delanje predstavlja življenje revne vaške vdove, ki se prebija skozi življenje z dvema otrokoma Tončkom in Minko. Tonček je mlad, pogumen deček, ki v skrbi za svojo mater išče poti kako bi ji pomagal. Po srečnem naključju mu vilo poklonijo bajno bogastvo, kar pa ga popolnoma ni ne prevzame in ostane dober tudi v naprej. Delanje je sicer postavljeno v bajno dogajanje, vendar je v njem tudi dovolj trpke resničnosti, ki ožigosa in razgali dobo, ki je bila pred nami. Igra je poučna, posebno za mladino, ker si lahko v njej ogleda, kaj povzročijo zavist in nepoštenost.

in zahtevno delo, ni bil zaman. Že kot igralec se nam je večkrat predstavljal in dosegel uspehe, sedaj pa je dokazal sposobnost tudi kot režiser ter mu želimo pri nadaljnjem delu obilo uspehov! Mimi Poljanšek

Pionirka Marta Mohorko iz Kanžarice v plesu »Gor čez izrazo...«

Zasedba vloz se je režiserju dobro posrečila. Naslovno vlogo Tončka je doživelo in prepričljivo podal pionir Galešič Niko in pokazal izreden talent. Z izredno milino in čustvenim igranjem je pustil pri gledalcih globok vtis, saj je veliki večini s svojo otroško prepričljivostjo izvalil solze. Zato je tudi prejel prvo nagrado. Zelo dobro pa so igrali tudi vsi ostali.

Mladi igralci so dobili vse priznanje od gledalcev. Naša publika je bila že nekajkrat kritizirana zaradi nedostojnega ponajkrat napram ljudem, ki vlagajo svoj trud za dvig trebanjskega gledališča. Ob tej predstavi pa moramo reči, da je tudi publika igrala z igralci, da so vendar izginile iz dvorane nepotrebne opazke med dejanji. Gledalci smo hvalježni naši mladini za trud, ki ga je vložila v to delo in naj tudi v bodoče nadaljuje z njim. Za to delo zaslužijo vse priznanje in h kritiki lahko rečemo samo še to, da ste si pohvalo v resnici zaslužili.

Polno priznanje pa zasluži tudi režiser Janez Gartner. Trud, ki ga je vložil v težko

BOGAT PRIDELEK IN UREJENO GOSPODARSTVO si lahko pridobite z raznim kmetijskim reprodukcijskim materialom, ki vam ga nudí

Kmetijska zadruga v Novem mestu

Na zalogi ima vedno razna umetna gnojila, škropiva, galice, žveplo, cepilno smolo, seme — tečna krmila, kladno apno, mlekariko, živinsko sol — kmetijske stroje, slamoreznice, sejalnike, pluge, okopalnike, brane, brzoparilnike in razno orodje. Postreženi boste tudi s prvim trboveljskim cementom, betonskim železom in ostalim gradbenim materialom. — Poslužite se ugodne prilike, ogledjte si naše zaloge! — Ponudite nam v nakup svoje pridelke in zdravilna zelišča!

O nervoznih otrocih in postopanju z njimi

(Nadaljevanje)

Ce hočemo nervozo pri otrocih odpraviti je treba seveda vedeti, kaj jo povzroča. Vsi prav dobro vemo, da otroci dedujejo te ali one telesne posebnosti in duševna svojstva po starših. Ali dedujejo tudi nervoznost? Kajpa jo dedujejo s tem, da dedujejo občutljiv živčni sistem. Hočem reči, da je treba takemu otroku veliko manj kot zdravemu — pa bo nervozen. Seveda pa lahko tudi popolnoma zdrav otrok postane nervozen, ker je otrokovo živčevje silno občutljivo za vse kvarne vplive.

Nervozo pogosto povzročajo tudi otroške bolezni (davica, ospice, griza). Te in druge bolezni namreč več ali manj časa dražijo živčni sistem ter ga slabijo. Na živčevje kajpak tudi slabo vpliva nemir v otrokovem okolju (močno, neprestano ropotanje na ulici, močno igranje radia, kričanje v stanovanju, močan strah, nezdravo stanovanje). Tudi neurejena prehrana, mamila (alkohol, nikotin, moka) okvarijo rahlo otrokovo živčevje. Nikakor ne moremo dovolj poudariti te dni, da starši ne bi otrokom dajali alkoholnih pijač in bi kadilci ne kadili vsaj v tistih prostorih, kjer otroci spe.

Na otrokovo rahlo živčevje pa se

veda vplivajo tudi: neurejeno družinsko življenje, nesrečen zakon in slaba vzgoja. Tam, kjer v zakonu ni miru, kjer so neprestana prerakanja, zmerjanje, kričanje, ni mesta za zdrav otrokov razvoj. Tudi ločitve niso nikoli brez posledice za otrokovo živčevje. Mnogi mislijo, da otrok ničesar ne občuti in ne ve. To je huda zmot! Otroki je silno občutljivi, se hitro naveže na očeta ali mater in občuti pomanjkanje enega ali drugega. Seveda je treba računati tudi s tem, da je ob ločitvi navadno le eden izmed zakoncev občutno prizadet, duševno trpi, kar se seveda pozna tudi na otrocih.

Pri tej priliki je treba še prav posebej poudariti nekatere stvari, če nam je res do srečnejše bodočnosti mladega rodu. Danes so take prilike, da se mlad človek lahko veliko hitreje osamosvoji in si ustvari družino. Kakor je to po eni strani dobro in prav, obstaja pa po drugi strani nevarnost, da mlad človek le ni duševno pripravljen na zakon tako, kakor bi bilo to potrebno. Zakon ni le kopica udobja, ampak zahteva tudi odrekovanja, potrpljenja, trdega dela in skrbi za družino. Zdi se, da se le prerado zgodi, da je premlad človek

teško kos žrtvam, ki jih terjajo od njega družina.

Ker je vzgoja politična zadeva prvega reda ter terjajo odgovornost vse družbe, bo treba resneje pogledati tudi temu vprašanju v obraz! Ali ni čudno, da pripravljamo mladega človeka za poklic tudi po 15 let, o vzgoji otroka pa morda sliši le sem pa tja kako drobtinico?

Stevilni porodi izven zakona nas silijo k resnemu razmišljanju. Prav gotovo je čisto pravilno, če ščitimo nezakonsko mater in otroka, toda treba je poudariti, da je le urejena družina pravo mesto za vzgojo.

Cisto pravilno je pred kratkim poudaril dr. Potrč tudi to, da bi morali bolj ceniti nežnost in deklislo čas; ta ne bi smela biti morda le zasmehna vredna lastnost, ampak odlika sleherne socialistične mladinke! Isto velja seveda — morda še bolj — za mladince. Le tako bo lahko naš rod rastele v zdravih razmerah. Ne prikrievajmo si tega, da so pogostokrat prav to kamni spotike v naših zakonih, izvori nesrečne življenja zakoncev, posebno pa — nedolžnih otrok! Zakon ni torej le sredstvo za zadovoljevanje človekovih bioloških potreb, ampak ima predvsem to nalogo, da vzgaja telesno in duševno zdrav rod.

Poslušajmo, kaj nam govori v tem pogledu ruski zdravnik, pedagog, pro-

fesor Arkin: »Na otrokov živčni sestav vpliva najbolj vedenje odraslih, medsebojni odnos staršev kot odnos do otrok. Prepripi v družinah uničujejo živčevje otrok že v rani mladosti. Na nervoznega otroka posebno slabo vpliva razpad družine, ločitve zakoncev. Pogosto starši mislijo, da so otroci nerazumni, da nič ne vedo. Otroci poslušajo psovke, grobe, prostaške in cinične razgovore. Čim bolj je otrok pameten, tem bolje razumeva — a nervozni otroci so po navadi dobro razviti — tem bolj deluje nanj vse to, kar vidi, sliši ter se s tem kvari njegovo občutljivo živčevje. Dolžnost odraslih je, da tam, kjer so otroci, pazijo nase, da so v vedenju vzdržljivi, občutljivi, pravični, če hočejo, da bodo otroci živčno zdravi. Kakor želva vpija vase vodo, tako vpija otrok vse tisto, kar se dogaja okoli njega. Otroki tiho sedi v kotu, da ga nihče ne opazi, a vse vidi, vse sliši. Mnogo, premmogo tega, ker otrok vidi ali sliši, se mu zaje v možgane in pušča sledi mnogo let. Otroci se seveda ne zaveda tega, ker se pod vplivom tega, kar je slišal ali videl, v njem dogaja. Čim pa se pojavi prilika v življenju, tedaj se pojavijo rezultati vtisov, ki so otroku v mladih letih razjedali živčevje.

Zdravniki vedo, da je vzrok nekaterih živčnih bolezni pri otrocih, ki se kažejo v čudnem in nenormalnem ve-

denju, v doživljajih iz detinstva. Prav zato se je treba truditi, da so razgovori odraslih in njihovi postopki čisti, zdravi, resnični. To ne velja le za predšolske otroke, ampak tudi za starejše... Če je vedenje odraslih tako, da se ne znajo premagovati, se pripravajo za malenkosti, je gotovo, da bodo otroci postal nervozni, pa četudi so se rodili zdravi!«

Omenili smo, da tudi slaba vzgoja razkraja živčevje. Na živčevje vpliva slabo predvsem pretirana strogost in surovost pri vzgajanju. Najcenejše, oziroma navidezno najcenejše vzgojno sredstvo, je pogostokrat palica. Otroci se tepeža boji, se trenutno potuhne, napravi iz bojazni, kar pač hočemo, za hrbtno nam pa kaže osle. Tako se potem ponavljajo vedno iste pesmice. Seveda pa moramo računati tudi s tem, da je treba kazni stopnjevati, če hočemo, da bo zalegla. Tak otrok živi v nekem večnem strahu, napetosti, vedno premišlja, kako bi uspešno zvozil, kadar je v zadregi. Vse to ne more dobro vplivati na živčevje.

Tudi druga skrajnost — prevelika popustljivost — pri vzgajanju ne vpliva dobro na otrokovo živčevje. Vemo namreč, da življenje ne pozna popuščanja in prvi ko slej od otroka zahteva, da se zna poudariti, tedaj pa je križ.

Dalje prihodnje